

1945, 27

Rosars Kilde

Årsskrift for Roskildenser-Samfundet

ROARS KILDE

AARSSKRIFT FOR ROSKILDENSER-SAMFUNDET

NR. 27

*

OKTOBER

*

1945

IN MEMORIAM —

Vore Skolekammerater, faldet i Danmarks Frihedskamp 1940—1945:

CATO BAKMAN, stud. med. (Student 1938)

TROELS BREDKJÆR, stud. med. (Student 1940)

POUL KRISTIANSEN, Savværksejer (Udgaet 1911)

KNUD NORDENTOFT, Læge (Student 1915)

THORKILD PETERSEN, Politifuldmægtig (Student 1932)

GEORG QUISTGAARD, Kunsthandler (Udgaet 1932)

*

*Grønnes kun, se det er Sagen
leve med og være vaagen,
leve kort Tid eller længe,
blot vi lyser op i Taagen.*

(Hostrup)

*

Æ R E V Æ R E D E R E S M I N D E

Cato Bakman,
dræbt af Gestapo 16. Dec. 1943
25 Aar gammel

Troels Bredkjær,
død i Porta Februar 1945
22 Aar gammel

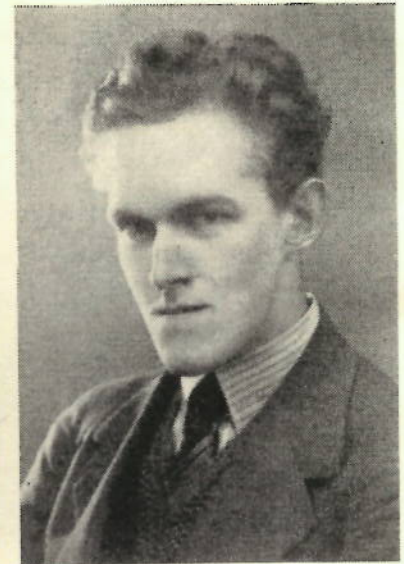
Poul Kristiansen
død i Neuengamme 29. Marts 1945
47 Aar gammel

Knud Nordentoft,
død i Husum 1. Dec. 1944
48 Aar gammel

Thorkild Petersen,
død i Buchenwalde 23. Dec. 1944
31 Aar gammel

Georg Quistgaard,
henrettet af Tyskerne 20. Marts 1944
29 Aar gammel

*De faldt i den store Frihedskamp mod Mørke og sort Barbari,
menige Folk i den store Flok, som kæmpede Verden fri.
De var ikke Helte, som Bytte og Magt og Føreres Tugt drev frem,
men frivilligt Mandskab i Frihedens Hær, fordi den var Livet for dem.*

(Piet Hein)

Roskildenser-Samfundets Formand, fhv. Stiftsamtmænd,

Kammerherre W. Oxholm er død.

Med dyb Vemod erfarede vi indenfor Roskildenser-Samfundet, at vor højagtede Formand, Kammerherre *W. Oxholm*, ikke var mere. Fra Foreningens Stiftelse i 1916 har han været den selvskrevne Formand, der har ledet Foreningen paa en saadan Maade, at den nu er Landets næststørste Skole-Samfund med over 1000 Medlemmer.

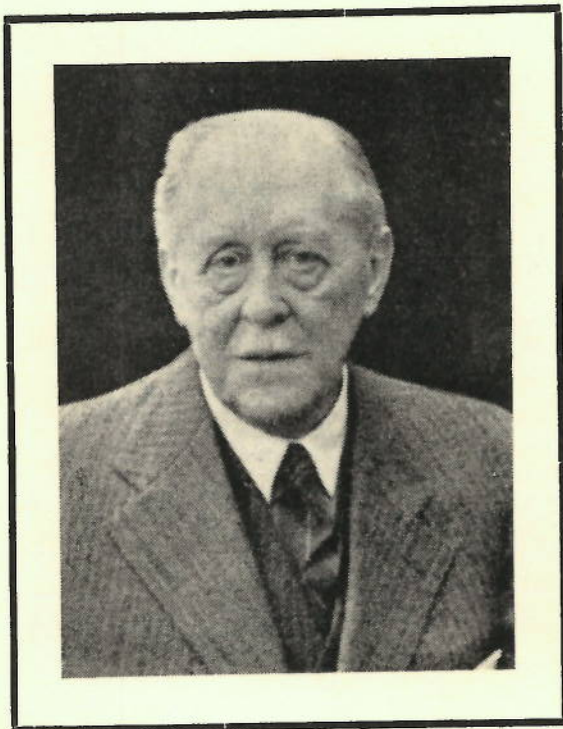
Vores afdøde Formand var Student fra 1886. Efter sin juridiske Embeds-eksamen begyndte han sin Karrière som Sekretær i Indenrigsministeriet. I Aarene 1908—10 var han konstitueret Amtmand, dels i Aalborg og dels i København. I 1910 blev han Kontorchef i Indenrigsministeriet, og i 1911 fulgte Udnævnelsen til Stiftamtmand over Lolland-Falsters Stift, hvilket Embede han beklædte i 20 Aar. Under Paaskekrisen i 1920 var han Landbrugs- og Indenrigsminister i Ministeriet Liebe. I 1931 blev han forflyttet til Frederiksborg Amt, og i 1939 trak han sig tilbage paa Grund af Alder og bosatte sig paa Smidstrupgaard ved Vedbæk, hvor han Natten mellem den 27. og 28. September i Aar afgik ved Døden, omtrent 77 Aar gammel.

Kammerherre Oxholm var Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Storofficer af den belgiske Kroneorden og Ridder af den franske Æreslegions Orden m. m. Desuden var han Bærer af Roskilde Katedralskoles Minding.

Ved sin Død sad han inde med en Række offentlige Tillidshverv. Saaledes var han Formand for Tilsynsraadet for Frederiksborg Amts Spare- og Laanekasse, i Bestyrelsen for det Raben-Levetzauske Fond m. v.

I de følgende tre Artikler vil vor afdøde Formands Personlighed blive mindet. Først skriver de to Medlemmer af Bestyrelsen, der har siddet sammen med ham siden Foreningens Stiftelse: Næstformanden, Lensgreve *F. Ahlefeldt Laurvig*, og Forfatteren, Teaterinspektør *Holger Rørdam*. Lensgreve Ahlefeldt Laurvig karakteriserer Ungdomsvennen og Mennesket Oxholm og Holger Rørdam fortæller om Formanden og Roskildenser-samfundet. Sluttelig skriver Rektor *V. S. Lauritsen* om Kammerherre Oxholm og Roskilde Skole.

»Roars Kilde«.

Waldemar Oxholm.

Oxholm var altid Dux i Klassen; da han var kommet op i øverste Klasse, blev han Skoledux, som vi kaldte det. Som Student var han præget af Aanden fra Halvfemserne, stærkt interesseret i Æstetik, meget læsende og studerende; senere tog Skrivelysten til, og han blev Forfatter af et stort, meget grundigt Værk om Landkommunernes Styrelse, et Værk, der mødte stor Anerkendelse.

Da den ubarmhjertige Aldersgrænse havde standset Oxholms meget for-tjenstfulde Arbejde i Statens Tjeneste, tog han for Alvor fat paa Studier; han sagde, kort før han trak sig tilbage fra Amtmandsposten i Frederiksborg, til mig, at nu glædede han sig rigtigt til at benytte sit Otium til Studier: »Folk, der ikke kan Latin,« sagde han, »tror, at Otium betyder Lediggang; det er en stor Misforstaaelse, det lille Ord betyder Fritid til at beskæftige sig med alvorlige Interesser, som ens Arbejde ikke før har levnet en Tid til at dyrke; Latin er dog et mageløst Sprog, tænk, hvad den kan give Udtryk for med et eneste lille Ord.« Ja, Oxholm var fra Skoletiden en stiv Latiner, og da Sønnen fik Latin i Skolen, kunde den da allerede over 60aarige Fader hjælpe ham med Stile og Oversættelser. Ved Siden af de private Studier fik den gamle Mand efter Afskeden Tid til at bestride adskillige offentlige Hverv; hans myreflittige Natur, som vi beundrede i Skoletiden i Roskilde, fornægtede sig aldrig.

Han var musikalsk og spillede smukt, mest ældre Musik, da han ikke kunde lide den nye og nyeste, hans Yndlingskomponister var, dengang han var ung, Schubert og Schumann.

Oxholm var ikke videre indladende, de Mennesker, han ikke eller kun flygtigt kendte, maatte først igennem en ydre Skal, men var de kommet igennem den, og det iøvrigt var Mennesker, som han fik et godt Indtryk af, saa kunde de faa megen Glæde af at tale med Oxholm, der holdt af dybt-gaaende Samtaler, ligesom han holdt af at skrive og modtage Breve; hans Breve var skrevet con amore, livligt fortællende om Ting, der i Øjeblikket fyldte hans Sind, og ofte med Betragtninger over aandelige Spørgsmaal, alt-

sammen skrevet med hans smukke og navnlig meget tydelige Haandskrift, noget meget sjældent hos Mennesker, der maa skrive saa meget, som han var nødt til.

Der kunde være noget udflydende i Oxholms Væsen og Tale, hvilket kunde faa Folk, der ikke kendte ham nærmere, til at tro, at han var bøjelig og føjelig, men han var hverken føjelig eller bøjelig, havde tværtimod en bestemt Vilje, som han i Reglen fik gennemført; ogsaa det, at der somme Tider kunde komme noget fjernt i hans Udtryk, vildledte undertiden Folk; det havde dog intet med Distraktion at gøre, men var tværtimod et Tegn paa, at han hørte anspændt efter. Han kunde i et godt Lag være livlig og munter, men pjanket og kaad Tale var ham imod, han afskyede uhøvisk Tale, men han opponerede ikke, han blev tavs, og tilkendegav blot med Blikket passivt sin Misbilligelse; ingen kunde tage Fejl af det Blik; det var tilstrækkeligt til at give Samtalen en anden Retning. Han overholdt Formerne og var yderst korrekt i Væsen og Optræden, naar han optraadte officielt eller i Embeds Medfør; men naar han var sammen med »Kammerater«, et Udtryk, han plejede at bruge om baade de ældste og de yngste Roskildensere, lagde han gerne Alvoren til Side, men dog altid inden for visse Grænser; Folk kom ham aldrig nærmere, end han selv ønskede det.

Det vil maaske forbavse en og anden af »Roars Kilde«s Læsere at høre, at Oxholm var en dygtig Amateurskuespiller, men jeg havde i Studenteraarene Lejlighed til at konstatere det, idet jeg selv spillede Komædie med ham i et privat Hjem. Han spillede Præsten i Hostrups Vaudeville »Intrigerne«, og det var en Rolle, der passede til ham som Haand til Handske; hans kønne Sangstemme bidrog ogsaa til at gøre hans Præstation god. Da vi var færdige med Læseprøven, kom Balletmester Hans Beck, der satte Forestillingen i Scene, hen til Oxholm og sagde, at til Præsten havde han ikke noget at bemærke; han kunde ikke spilles bedre. Jeg mindes grangivelig Maaden, hvorpaa Oxholm sang de følgende Strofer:

Lad Skinnet ikkun Daarer trylle,
Jeg klarligt dets Usselhed ser.
Det gamle elsked jeg saa længe,
Jeg kender ej sandere Vej;
Lad andre slaa paa Tidens Streng,
Jeg vil det ej, — nej, nej, nej, nej.

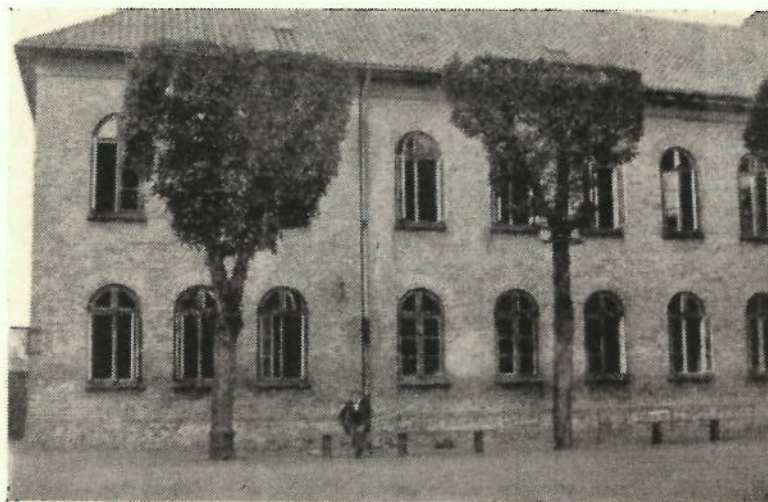
Det var, som om Oxholm i Toner udtalte en personlig Anskuelse og gjorde Præstens Livssyn til sit eget; der var i Virkeligheden ogsaa en dyb Overensstemmelse mellem Hostrups Præst og Oxholm selv, han var nemlig allerede dengang udpræget konservativ og varsom overfor, hvad der kom frem af nyt, navnlig i Politik.

Oxholm var en alvorligt troende Mand, meget religiøs anlagt, og det interesserede ham at føre religiøse Samtaler med Ligesindede. For et Par Aar siden spurgte jeg ham, i hvilken kirkelig Retning, han nærmest følte sig hjemme; dertil svarede han efter et Øjeblikks Betænkning: »Skulde jeg overhovedet anbringes i en Baas, maatte det være i den grundtvigianske.« Kort Tid efter fik jeg Syn for Sagn; det var, saa mærkeligt det lyder, en Aften i Det kongelige Teater. Det var en Paaskeforestilling, ved hvilken Lejlighed Grundtvigs »Paaskeliljen« blev opført; Oxholm var anmodet om at indlede Forestillingen med et Foredrag. Da jeg havde hørt Foredraget, var jeg ikke længere i Tvivl, det var Grundtvigianisme af reneste Vand.

Jeg skal ikke i denne korte Omtale af min afdøde Ven komme nærmere ind paa hans Forhold til Roskildenser-Samfundet, det ligger aabent for de mange, der fik Lejlighed til at mødes med ham indenfor Samfundet. Her følte han sig ligesom hjemme, forbindende Nutid med en fjern Fortid, her fordybede han sig i lykkelige Minder om Skoleaarene, som han gerne talte om med os andre.

Jeg holdt meget af Oxholm, vi var nære Venner, og jeg vil savne ham, ikke mindst indenfor Roskildenser-Samfundet.

F. Ahlefeldt Laurvig.

Den gamle Skolegaard.

Suaviter in modo, fortiter in re.

Det var en Lykke for Roskildenser-Samfundet straks ved sin Start at faa saa udmærket en Formand som Kammerherre Oxholm — og at beholde ham i næsten tredve Aar.

Oxholm var ikke blot besjælet af den rette Roskildenser-Aand — hvad han tydeligt viste, da han var med til at starte Foreningen, — en god Kammerat, som man altid vidste, hvor man havde, og som det ikke var svært at komme i Kontakt med, selv for de yngste Aargange. Han var tillige den fødte Parlamentariker, til Overflod trænet gennem et langt Livs praktiske Arbejde med Amdsraad og andre Institutioner, hvor der paa een Gang udkræves myndig Fasthed og smidig Forhandlingsevne.

Derfor lykkedes det ogsaa Kammerherre Oxholm som Formand for Roskildenser-Samfundet at forene alle Modsætninger i et frugtbart Samarbejde, at udjævne indre Stridigheder og afbøde Angreb udefra, saa der — saavel paa Generalforsamlinger som paa Bestyrelsesmøder — kunde herske den mest fuldkomne Idyl, selv naar vigtige Sager var under Debat, og stærkt divergerende Meninger kom til Orde.

Oxholm deltog sjældent selv i Debatten, røbede ikke sin egen Mening, før alle andre havde luftet deres. Men naar han saa gjorde det, lykkedes det ham næsten altid at sige lige netop de forløsende Ord, der fik Sagen til at glide — saadan, som han ønskede det. Man mærkede det ikke altid, men Formanden fik i de allerfleste Tilfælde sin Vilje. Paa den anden Side var han absolut loyal, naar han en enkelt Gang blev overstemt og maatte gaa med til noget, som han i og for sig var imod. Man kunde stole paa Formanden i smaat som i stort. Derfor nærrede alle hans Medarbejdere ubegrænset Tillid til ham.

Og saa var Oxholm i Besiddelse af en enestaaende Charme. Ingen kunde som han løfte Snapseglasset og nikke til en ved et Frokostbord, saa man ikke blot følte sig bæret, men ogsaa varmet helt ind i Sjælen. Uden at være nogen blændende Taler kunde han med kort Varsel improvisere en Festtale, der i lige Grad appellerede til Hjerte og Hjerne. Og hans aarlige Beretninger paa Generalforsamlingerne var jo simpelthen fortryllende — fuldkommen *afvæbnende* som de var i deres beskedne Konstatering af, hvor lidt Bestyrelsen trods den ærligste Vilje havde udrettet i Aarets Løb. Paa dette Punkt var Formanden tilbøjelig til at overdrive; men det var utvivlsomt klog Taktik. Man er nu engang ikke saa ivrig til at angribe en Mand, der

med et undskyldende Smil indrømmer, han har gjort for lidt, som en, der praler af, hvor meget han har gjort.

Ogsaa for sit eget Vedkommende overdrev Oxholm altid sin Beskedenhed. Han vilde slet ikke indrømme, at han havde en meget væsentlig Andel i Roskildenser-Samfundets Trivsel og Blomstren. Altid gav han andre Æren. Derfor skal han nu efter sin Død, da han ikke mere kan modsige os, have al den Ære, der tilkommer ham.

Naar man som jeg i henved tredve Aar har siddet i Bestyrelsen sammen med Kammerherre Oxholm og i de sidste Aar som Sekretær har staaet i stadig Rapport med Formanden, har man naturligvis mange gode Minder, som man nu føler Trang til at fremdrage. Men lad det blive ved et Par, der giver en meget fremtrædende Side af hans Karakter.

Jeg har før her i Bladet omtalt Bestyrelsens Besøg i Amtsgaarden i Nykøbing i September 1924. Bestyrelsen var efterhaanden blevet delvis fornyet, idet den ved flere paa hinanden følgende Valg havde afgivet Mandater til Oppositionen. De gamle og nye Medlemmer havde lidt svært ved at finde hinanden, og Formanden fik nu den glimrende Idé at ryste os grundigt sammen, inviterede os derfor til at være hans Gæster i en Week-end.

Det blev tre uforglemmelige Dage. Om Formiddagen foretog vi i det fine Efteraarsvejr Spadsereture i Byen og dens nærmeste Omegn. Efter Frokost satte vi os til Forhandlingsbordet, og var som Regel naaet til gode Resultater, inden Middagen satte Punktum for Arbejdet. Aftenen var viet kammeratligt Samvær i det smukke Hjem, hvor Vært og Værtinde kappedes om at gøre det hyggeligt for os og skabe den rette Stemning. Og mon Formanden ikke opnaaede mere ved om Aftenen at sætte sig til Flygelet og spille Beethoven end ved al sin diplomatiske Takt ved Forhandlingsbordet om Dagen? Vist er det, at vi fandt hinanden paa en helt anden Maade end før, og her lagdes Grunden til et kammeratligt Forhold og et intimt Samarbejde, der endnu den Dag i Dag præger Bestyrelsen.

Fra de allersidste Dage kunde fremdrages et ganske lignende Eksempel paa, hvor trofast Oxholm var i sit Venskab, hvor loyal han var overfor sine Medarbejdere, hvor ivrig han var for at rydde Misforstaaelser af Vejen, skabe gensidig Forstaaelse og Tillid, udjævne Meningsforskelle, samle alle i Arbejdet for den Sag, vi trods divergerende Indstillinger altid kunde enes om.

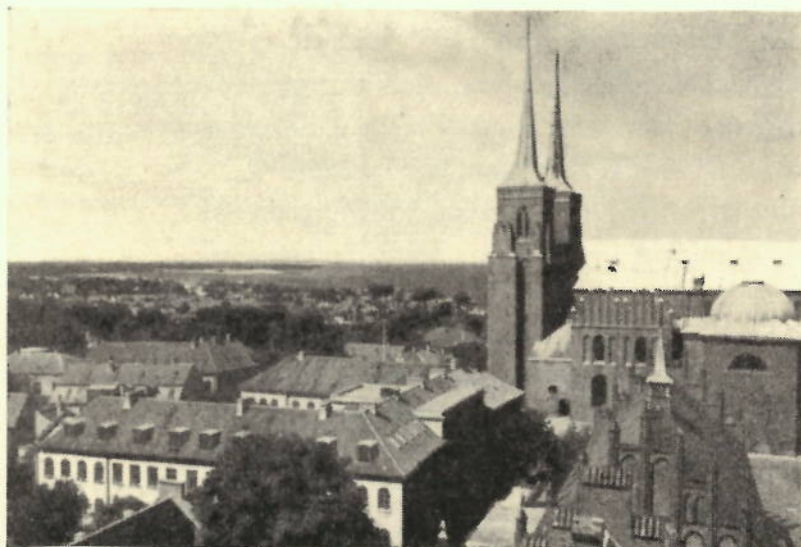
»Suaviter in modo, fortiter in re« — det kunde staa som Motto over hele Waldemar Oxholms Virken som Formand for Roskildenser-Samfundet. Og vi kan ikke ære hans Minde bedre end ved at arbejde videre i hans Aand.

Da Oxholm for syv Aar siden gik af som Stiftamtmand, vilde han ogsaa nedlægge sit Hverv som Formand for Roskildenser-Samfundet. Vi fik ham heldigvis overtalt til at blive siddende til 25-Aars Jubilæet var overstaaet, og benyttede Lejligheden til at hædre ham ved Indstiftelsen af »Waldemar

Oxholms Legat«. I dette er skabt et varigt Minde om vor første Formand, og jeg tror roligt jeg kan sige, vi ikke kunde have glædet ham paa en bedre Maade. Hvis dette Legat i Aarene, der kommer, kan vokse sig stort, vil vi ogsaa have hædret ham paa en værdig Maade. Efter Jubilæet fik vi Formanden til at aflægge et nyt Løfte: at han vilde blive siddende som Formand til sin Død. Det Løfte har han holdt. Og selv om vi nok i den sidste Tid kunde se, han var træt og ældet, *mærke* det kunde vi ikke. De Breve, vi modtog, var som før prentet med hans fine og faste Haandskrift, klare, saglige og elskværdige. Og endnu paa Bestyrelsesmødet den 13. ds. ledede han klogt og myndigt Forhandlingerne. Ufatteligt, at han nu er død.

Men i Roskildenser-Samfundets Historie vil han leve, ikke blot som den første Formand, heller ikke blot som den, der i længst Tid var Indehaver af Hvervet (for den Rekord bliver svær at slaa!), men som den bedste Formand, vi overhovedet kunde ønske os. Smukt indledes vor »Kongerække« med »Waldemar den Store«.

Holger Rørdam.

Kammerherre W. Oxholm og Roskilde Katedralskole.

Kammerherre Oxholms Hengivenhed for sin Skole taler til Ære for saavel Skolen som ham selv. Den gamle Latinskole har dog trods al Kritik kunnet virke berigende, naar der i Klasserne sad Elever med modtagelige Sind. *Non scholae sed vitae discimus* havde ogsaa den Gang sin Gyldighed. Oxholms Kærlighed til Romantikens store Mænd i dansk Litteratur er hans Venner velkendt. Hans Livssyn var præget af Grundtvig, til hvis Digting han havde særlig Kendskab. For udenforstaaende maa det have virket ikke saa lidt overraskende, da Det kgl. Teater havde Bud efter Amtmanden over Frederiksborg Amt til en Festaften som Recitator af Grundtvigs Paaskeliljen. Hans Kultur var rodfæstet i Guldalderperioden. Han var i Sjæl og Sind *chevaleresque*. Taknemlighed er Hjertets Hukommelse, som H. C. Andersen siger, og Oxholm vedblev at være sin Skole taknemlig for, hvad den havde betydet for ham, og viste det i Ord og Handling. Det var derfor ogsaa en Glæde for Skolen, at Kammerherren som en Erindring om, hvad Skolen gerne vilde give Udtryk for med den gyldne Minding, modtog den i samme Aand, hvori den blev givet.

For Oxholm blev det en Lykke, da Døren til Roskilde Katedralskole blev aabnet for ham, og for Skolen blev det en Lykke, at Døren aldrig blev lukket for ham. Venner har knyttet Mindet om ham til Skolen ved Oprettelse af et Legat, der skal være hans Navn. Skolen vil give ham en Plads i sit nationale Mindegalleri, ikke blot for, hvad han har betydet for den, men ogsaa for den politiske Indsats, han ydede sit Land i de bevægede Martsdage 1920.

Roskilde Katedralskole, den 1. Oktober 1945.

V. S. Lauritsen.

Skolen under Besættelsen.

Begivenhederne den 9. April 1940 satte ogsaa deres Spor i Livet paa Roskilde Katedralskole. Ingen af os vil glemme den Dag. Vi forstod vel næppe straks, hvad det var, der skete; men at det var noget ondt, følte vi alle, og da Rektor stille meddelte os, at nu var Roskilde besat af Tyskerne, var det som om, at vi alle sluttede os tættere sammen — i Følelsen af, at nu havde vi noget at forsvare. Der blev i den Stund skabt et Fællesskab, som naaede lige fra øverst til nederst og som varede under hele Besættelsestiden.

Den første praktiske Følge af Besættelsen var Udtagelsen af Husvagter. Et Par af Skolens Lærere maatte sammen med Pedellen paatage sig dette Hverv og skulde derfor forsynes med Gasmasker. Udleveringen af disse foregik paa Rektors Kontor, og allerede her dukkede det første lille fornøjelige Moment op, da det viste sig, at den ene Husvagt havde et saa velvoksent Hovede, at der ikke eksisterede en Gasmasker, der var stor nok. Om han af den Grund blev fritaget for Husvagtstjeneste, blev aldrig opklaret; men han saas aldrig under de natlige Luftalarmer.

Efterhaanden begyndte Vanskelighederne at melde sig, og de ramte i første Række vore rejsende Elever. Den første Vinter under Besættelsen kunde Klasseværelserne endnu ikke mørkelægges, og Skolegangen begyndte derfor først Kl. 9, men de togrejsende Elever kom som sædvanlig i Tiden fra 7½—8 og maatte tilbringe Ventetiden i en mørk Skole. Det varede imidlertid ikke mange Dage, før Lommelygten og Tællelys kom i Brug, og der blev læst flittigt ved den sparsomme Belysning. Da Toggangen blev indskrænket, ramte det ogsaa i følelig Grad vore rejsende Elever, og mange af dem maatte opholde sig paa Skolen fra Kl. 7½ om Morgenen til 6½ om Aftenen. Skolen blev i Virkeligheden et Hjem for disse Elever, og med stor Forstaaelse søgte Rektor at gøre alt saa godt som muligt for dem. Naar Eleverne fra Byen var gaaet hjem, serverede Pedellen The for hele den tilbageblevne Skare, og derefter udfoldede Livet sig saa frit som muligt. I eet Klasseværelse læstes Lektier, og i et andet legede de smaa, og i et tredje samledes de store, naar Læsningen var overstaaet for at ryge en Cigaret og drøfte Krigsbegivenhederne. Der blev her skabt et Sammenhold, som fik sit fineste Udtryk, da Holbæktoget blev saboteret ved Darup. Vore Elever befandt sig i den ødelagte Vogn, men alle kom ud, og en af de store Piger samlede straks hele Flokken og holdt Mandtal. Et Par af Drengene havde faaet Rifter af Glasskaar; de blev sendt paa Sygehuset, og Resten spadserede i

Kammerater fra Roskilde med Skolens Fane ved
Georg Quistgaards Bisættelse 26. Juni 1945.

Flok tilbage til Skolen, hvor Rektor sad og ventede paa dem. Det var en Oplevelse den Aften at staa ved Telefonen og høre dem tale med deres Forældre. Til sidst blev Toggangen saa ringe, at ca. 90 Elever maatte flytte til Roskilde, hvor private Hjem venligt aabnede sig for dem.

Det har altid været forbudt Eleverne at medbringe Aviser og Blade paa Skolen; men det blev svært at gennemføre, da de illegale Blade begyndte at komme frem. De saas ikke saa ofte; men at de var der, fik vi Bevis for, da det en Dag blev meddelt, at vi kunde vente en Razzia. Et Par af Drengene forsvandt straks ganske stille ved den Lejlighed, og Pedellen, der sad parat nede ved Fyret, fik i Løbet af ganske kort Tid samlet saa mange Blade, at han kunde forsyne den halve By.

Paa Lærerværelset var Krigen selvfølgelig det alt overskyggende Samtaleemne. Koppels Atlas, som ellers samler Støv paa en Reolhylde, havde sin faste Plads paa Bordet og blev studeret med stor Iver, somme Tider lidt ind i Timerne. Et Kort, der var klippet ud af en svensk Avis, mens man endnu kunde faa saaadan, blev hver Morgen omhyggeligt ført à jour med rød Blyant af en af Skolens Lektorer.

Efterhaanden som Krigen gik, og Modstanden herhjemme blev mere aktiv, mærkedes ogsaa dette paa Skolen. Man diskuterede Modstandsbevægelsen, som det blev gjort alle Steder; men snart fik vi den nær ind paa Livet. En sen Aften henvendte en Mand sig til Pedellen og fortalte, at han vidste, at han (Pedellen) var »god nok«, og at han maatte gemme en Kasse et Par Dage. Hvad Kassen indeholdt, var der ingen, der fik at vide; men der skulde fire Mænd til at bære den ind. Den blev gemt godt et Par Dage. Senere blev der ogsaa Brug for Skolens Skrivemaskine og Duplikator, og begge Dele blev paa dramatisk Vis afhentet en mørk Aften af en Gruppe, blandt hvis Medlemmer et Par Stykker var særdeles stedkendte paa Skolen. Næste Dag meddelte Rektor paa sin sædvanlige stilfærdige Maade, at han havde givet nogle mindre Børn Lov til at lege i Skolegaarden, og at disse paa en eller anden Maade var kommet ind paa Inspektionskontoret, hvor de havde ødelagt Skrivemaskinen og Duplikatoren, og at begge Dele var sendt til Reparation. Saaledes undgik Rektor at faa Gestapo ind paa Skolen og forhindrede, at de fik Lejlighed til at gaa den gamle Bygning og dens Beboere efter i Sømmene. Det havde heller ikke været rart. Ved samme Lejlighed fik Rektor afleveret en af sine jyske Replikker. Da han hørte, at Skolens Beholdning af Duplikeringspapir var blevet taget med, og at »Tyvene« var kede af, at vi ikke havde et større Lager, lød det tørt: »Saa skaf dem noget mere.«

Men Tiden gik, og efterhaanden som Trykket fra Tyskerne blev større, voksede ogsaa Modstanden. Een af Skolens Lærere maatte allerede paa et tidligt Tidspunkt vandre tre Maaneder i Fængsel, og en anden maatte flygte for Livet fra Gestapo. Een Elev blev taget og sendt til Frøslevlejren, to Elever af jødisk Afstamning maatte flygte sammen med Forældrene, og en anden Elev gik under Jorden et halvt Aar før Studentereksamen. Trods dette eller maaske netop derfor gik to Lærere og en Snes Elever ind i den aktive Modstandsbevægelse. En af Grupperne fik en særlig Tilknytning til Skolen; idet Medlemmerne om Aftenen samledes i et Klasseværelse og fik Instruction af en af Hærens Befalingsmænd. Eftersyn og Reparation af Gruppens Karabiner fandt Sted i Kælderen, og da Gruppen paa et vist Tidspunkt havde Vanskeligheder med Opbevaringen af Vaabnene, blev de gemt i Skolens Sløjdsal. Men ogsaa paa enden Maade var en Del Elever med i Arbejdet. En Gruppe kvindelige og en Gruppe mandlige Gymnasiaster trænede om Aftenen flittigt under Røde Kors Ledelse i Baaretransport. Forbindinger af alle Arter var opstillet i Skolegaarden og blev forceret med stor Dygtighed. Rektor saa fra sit Kontor paa alt dette og bemærkede med et Blink i Øjet, at han syntes, det var et voldsom Samaritertkursus. De unge Mennesker skulde have været i Virksomhed, hvis det var kommet til Kampe herhjemme. Det skete heldigvis ikke.

Endelig maa nævnes det Natteliv, der rørte sig i Skolebygningen. Naar Mørket hvilede over Byen, kom de faste Gæster stille og fandt deres Nattelejer. Gennem lang Tid boede saaledes et fremtrædende Medlem af Modstandsbevægelsen hver Nat i Nr. 26, og en københavnsk Politimand havde faaet overladt et Værelse hos Pedellen,

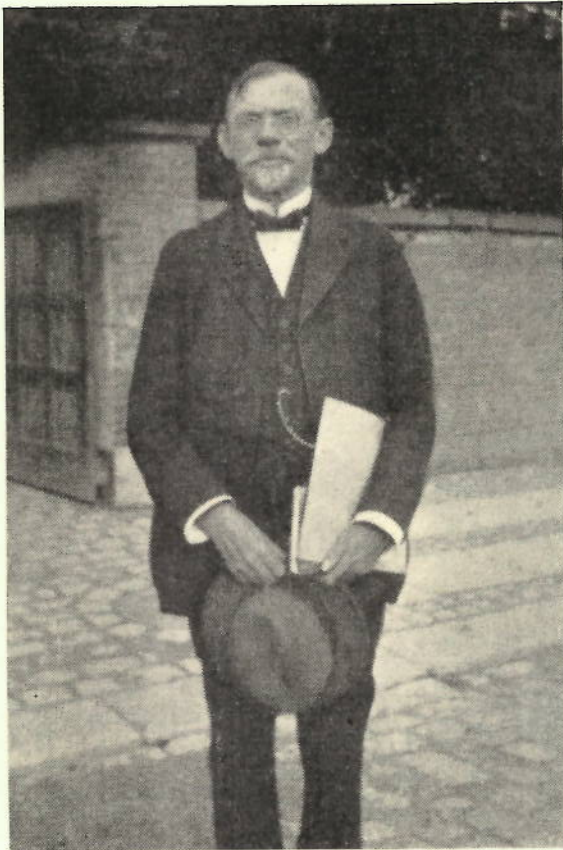
Denne Politimand optraadte forøvrigt ved Dagens Lys som Hjælper hos Pedellen. Iklædt gammelt Arbejdstøj fejede han Gaard, hjalp til med Fyringen og fældede Træer i Rektors Have. Det saa meget uskyldigt ud. Flere andre har for en enkelt Nat fundet et Tilflugtssted paa Skolen, og for en Husvagt kunde det undertiden være svært nok at finde en ledig Sofa.

Kun een Gang kom Tyskerne ind paa Skolen. De var ude for at se paa Indkvarteringsmuligheder, og to drabelige Underofficerer dukkede op og mødte Rektor paa Gangen uden for Kontoret. Det blev til en kostelig Samtale, for de spurgte paa Tysk, og Rektor svarede paa Dansk og lod til aldrig før at have hørt en tysk Glose. Ikke en Gang deres malende Haandbevægelser lod til at klare Rektors Begreber. De fik imidlertid med en af Skolens Lærere som behændig Vejleder set nogle af den gamle Bygnings mørkeste Lokaler, og de var øjensynligt ikke tiltrækkende nok. De syntes ogsaa, det var en mærkelig Skole, der var uden Gymnastiksal, og ingen fandt Anledning til at fortælle, at den fandtes i en særlig Bygning paa den anden Side af Gaden. Vi fik ingen Indkvartering paa Skolen.

Saa kom den 5. Maj, og den Jubel, der den Morgen lød igennem den gamle Skole, lader sig overhovedet ikke beskrive. Det var bogstaveligt som om det Tryk, der havde hvilet over os alle, i et Nu forsvandt, og man fandt sig staaende midt i en jublende Skare af Ungdom, hvis Blikke sagde, at nu blev det atter Dag i Danmark.

Sv. Johannsen.

Lektor Ludvig Heuer.

Lektor Ludvig Heuer.

1. Okt. 1866—29. Marts 1945.

De Lærere, som prægede Roskilde Katedralskole i de første Decennier af dette Aarhundrede, er nu alle døde eller har taget deres Afsked. Ogsaa Lektor Heuer, der døde Skærtorsdag i en Alder af 79 Aar, havde trukket sig tilbage fra Skolegerningen 1933 efter at have virket ved Skolen i 36 Aar under fem forskellige Rektorer. For de helt unge er Lektor Heuer knapt nok et Navn, men for de lidt ældre Aargange er hans Personlighed uadskilleligt forbundet med Skolen.

Lektor Heuers Fag var Fransk og Historie. Han var en meget grundig og samvittighedsfuld Lærer, der vist ikke kunde tænke sig selv at gaa uforberedt ind til en Time, selv om han havde været Stoffet igennem nok saa mange Gange før, og naar Eksamen kom, var Stoffet blevet solidt gennemgaaet Time for Time uden Svinkeæringer af nogen Art med Tid nok til Repetition, saa at det ikke var nødvendigt at forcere Arbejdstempoet for at naa Pensumet.

Hos Eleverne var Lektor Heuer almindelig respekteret, ikke blot for sin faglige og pædagogiske Dygtighed, men ogsaa, fordi de instinktivt følte, at de fuldtud kunde stole paa ham. Han kendte ikke til Luner, altid vidste de, hvor de havde ham, og den Karakter, man fik i hans Fag, var netop den, man havde fortjent, hverken mere eller mindre.

Af Natur var Heuer noget reserveret og gav ikke let Udtryk for sine Følelser. Det kunde give hans Undervisning, vel navnlig i Historie, et vist Præg af Tørhed, men til Tider, under Behandlingen af visse historiske Emner som Revolutionen 1789 eller Napoleon, kunde man føle en Understrøm af bunden Varme bag hans Ord.

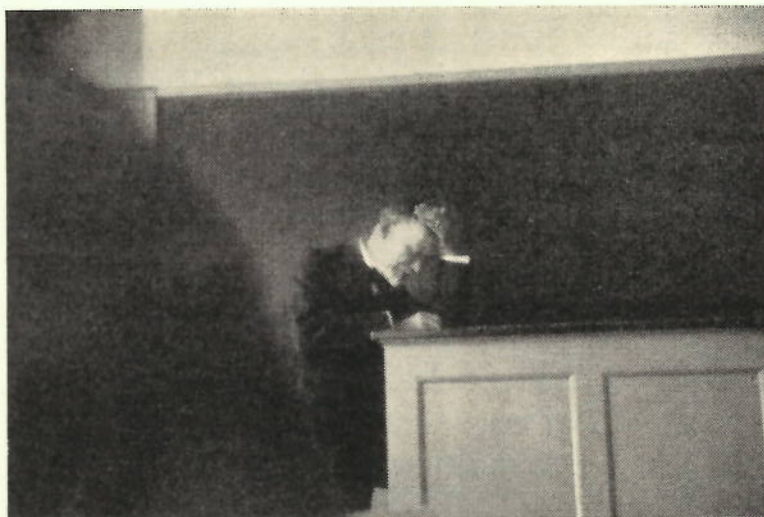
Den Trofasthed, som er et saa fremtrædende Træk hos Lektor Heuer, fandt det smukkeste Udtryk i hans Interesse og Velvilje for sine gamle Elever. Han var Medlem af Roskildenser-Samfundet lige fra dets Stiftelse

og kom i tidligere Tid trofast til Møderne i Roskilde; i de senere Aar, hvor han ikke følte sig helt rask og ikke gerne gik ud om Aftenen, har vi maattet savne ham, men vi ved, at vi var i hans Tanker, og flere Gange har vi modtaget Bidrag til Studie- og Understøttelsesfonden; men som den beskedne Mand han var, ønskede han det ikke nævnt i Regnskabet eller omtalt paa Generalforsamlingen.

Jeg kan ikke slutte denne Opsats om min gamle Lærer uden at mindes de Aar, hvor jeg havde den Glæde at være hans Kollega ved Skolen, og hvor jeg lærte at sætte Pris paa hans uselviske Beskedenhed, hans stilfærdige Lune og hans aldrig svigtende Trofasthed.

Ære være hans Minde!

A. Werner.

Skal det være $g \times$ eller $mg \div$?

Lærer Rasch Hansen

Rasch Hansen er gaaet.

Kandidat *Rasch Hansen* har forladt Skolen paa Grund af svigtende Helbred. I de senere Aar havde han været tvunget til at nedlægge sit Arbejde i flere Perioder, fordi Sygdom tvang ham dertil, og til sidst maatte han opgive det helt.

For de Elever, der gaar paa Skolen nu, kunde *Rasch Hansen*, som de kun kender fra de Aar, hvor hans Arbejds-kraft svækedes mere og mere, ikke i den Grad høre med i Skolens Billede

som for de gamle Elever, der kendte ham fra hans Velmagtsdage i Rektor Boëtius' Tid. Vi husker ham som en frisk og oplagt og meget dygtig Lærer, særpræget og med en højt udviklet Sans for Humor, der altid gav sig specielle Udslag overfor det konventionelle, som *Rasch Hansen* aldrig har brudt sig videre om.

Jeg husker endnu den Rædsel, han og hans indviklede Matematik og Fysik indgød mig ved første Øjekast. Hans specielle Façon skulde man lære at kende, før man kunde gaa op til Tavlen, gribe Kridtet og gøre et nogenlunde aandsfrisk Indtryk. Men var man først inde i Tonen, var hans Timer ikke kedelige — heller ikke for os, der ikke hørte til de matematiske Genier. Han hyldede ganske specielle Metoder og Udtryk, saaledes husker jeg, at det hos ham var strengt forbudt at karakterisere en uheldig Kammerat som »dumpet« ved Eksamen. Det skulde udtrykkes i den diplomatiske Vending: »Han blev paa Valen«. Han gav nødigt Anmærkninger — jeg har ham mistænkt for, at han ikke undte Hjemmet det traditionelle borgerlige Postyr, en saadan »Meddelelse fra Skolen« var i Stand til at afstedkomme. Han ordnede helst ethvert Mellemværende selv og havde mange smaa fortræffelige Fremgangsmaader, der vidnede om stor Opfindsomhed.

Der er ikke Tvivl om, at *Rasch Hansen* i hvert Fald dengang holdt mest af de saakaldte livlige Klasser, hvor hans Humor fandt Jordbund, og hvor der var et Elevmateriale, der skulde heppes op.

Paa sin Vis var han vel nok en streng Lærer, men han var retfærdig og festlig at have, og naar det gjaldt, var han Hjælpsomheden selv. Det er med Vemod, hans gamle Elever hører, at han har maattet opgive sin Gerning. Vi vil gerne til disse Linjer føje Haabet om, at han nu, da han har trukket sig tilbage, maa genvinde sit Helbred helt.

Lise Flindt-Nielsen.

Skolegaardens ukronede Dronning.

Det er virkelig sandt, at Fru Boëtius er død.

Hun virkede saa uforgængelig ... tør jeg sige ... saa sejlivet, at man glemte, at ogsaa hun blev et Aar ældre, hver Gang Aarstallet skiftede. For mig var det, som om hun næsten ikke forandrede sig fra den Dag, hun første Gang kom ind paa Skolegaarden — det maa vel have været i 1918, og til jeg nu i de senere Aar saa hende gøre sine Indkøb til Rektors Frokostbord i Butikkerne paa Gammel Kongevej, denne hyggelige Gade, hvis Huse med Stuk og Gudinder passede saa godt netop til hendes ... hvad skal jeg sige ... sen-viktorianske Fremtoning.

Naar man møder en gammel Lærer paa Gaden efter mange Aars Forløb, er der ofte noget vemodigt ved Gensynet. Herregud ... saa gammel han er blevet ... saa duknakket ... saa hvidhaaret ... ! Det er en levende Demonstration af Livets Forkrænkelse.

Med Fru Boëtius var det helt anderledes. Hun var den samme, lige til hun døde. Lidt ældre kom hun naturligvis til at se ud. Men det var alligevel saa lidt. Bare en lille Nuance over i det ældre Rollefag, ikke andet. Det var Fru Boëtius, man svang Hatten for paa Gammel Kongevej, Fru Rektor fra Skolegaarden lyslevende og ikke nogen Skygge af fordums Glans.

Fru Boëtius mindede mig altid om Dronning Mary af England. Og det ikke bare fordi hun som allerhøjst samme præsterede det Kunststykke at holde sig til samme Hattemodel hele sit Liv — saavidt jeg husker ovenikøbet med den samme stereotype lille Cirkus-Heste-Fjer ... hvad enten det nu var Dronning Mary, der kopierede Fru Boëtius eller omvendt. Men navnlig fordi hun var ligesaa uforanderlig som det engelske Imperiums Enkedronning og ligesom hun med Aarene blev noget af en Institution, et uløseligt Stykke af den gamle Skole. For Skolen er for os af de snart ældre Aargange aldeles utænkelig uden Fru Boëtius.

Det vil sige ... lad os nu hellere kalde hende ved hendes rette Navn. Fru Bo, kaldte vi hende, og det blev hendes egentlige Navn. Lærere og Skolefolk har to Navne. Det tilfældige Navn, der staar paa deres Daabsattest, og som intet betyder, set med Skolens Øjne. Og saa det, de kaldes af Eleverne, dette mystiske Kæle- eller Øgenavn, der pludselig en Dag opstaar, uden at nogen Ophavsmand kan paavises. Det er, som om disse Navne ligesom siver ud af Skolens Vægge. Det er Skolen selv, der døber sine Lærere. Og Roskilde Katedralskole omdøbte straks Fru Boëtius til Fru Bo, og andet hed hun aldrig siden.

Man siger, at alle Mennesker ligner Dyr. Fru Bo lignede udpræget en Fugl. En klog og fornem Fugl med et Par poliske Øjne, der saa alting og morede sig over alting.

Fru Rektor Boëtius.

Og hun hørte til de nysgerrige Fugle. Hun var altid til Stede, hvor der skete noget. Eller maaske var det saadan, at der bare altid netop skete noget, der hvor Fru Bo var. Det sidste er vistnok den egentlige Sandhed om Fru Bo.

Fru Bo havde i Vuggegave faaet usandsynlige Mængder af den store og sjældne Humor. Hun var uimodstaaelig vittig og morsom paa sin kendte tørre Maade. Fru Bo hørte til den Kreds af Damer, der samledes til Formiddagskaffe hos min Mor paa Torvedagene. Og mens min Far flygtede langt bort, naar Fruerne dissekerede Byens Borgere over de overskaarne Wienerbrødder, saa dukkede han altid op ved Kaffebordet, naar han fra Privatlejligheden hørte Fru Bo's tørre, næsten knebrende Latter. Og han vidste, hvad han gjorde, for Fru Bo var, naar hun foldede sig ud, en hel Teaterforestilling, morsom, sarkastisk og vittig udover alle Grænser.

Ved sjældne Lejligheder traadte Fru Bo over i Lærerstabens Rækker. Det var, naar en Lærerinde var syg. Saa jublede Klassens Piger, for saa vidste de, at de skulde have Fru Bo i Stedet for. Og det betød Timer, der var vidt forskellige fra de almindelige Skoletimer. Hvad der nøjagtig skete i disse Timer, fik vi Drengene aldrig at vide. Det var en Hemmelighed, som Pigerne fnisende holdt for sig selv under Udfoldelse af megen Mystik og hemmelighedsfulde Hviskerier i Krogene. Kun en enkelt Gang løftede min Søster Fligen af Sløret og fortalte mig, at det var hændet, at de havde »pustet Vat« hele Timen! Man kan forstaa, at Fru Bo's Popularitet ved disse Lejligheder var rentud vulkansk.

Et andet Hverv, som Fru Bo fik i Skolens Tjeneste var at være Uddeler af de Valnødder, som Rektor i Valnøddesæsonen tildelte Elever, der havde udmærket sig ved særlig kloge eller særlig dumme Bemærkninger i Timen. Ved disse Lejligheder uddeltes der en Præmie paa et nærmere bestemt Antal Valnødder at afhente straks hos Fru Bo, der sad ved Kassen ovre i Rektorboligen og udbetalte Belønningen i kontante Valnødder.

Men trods sin stærke Tilknytning til Skolen svigtede Fru Bo dog aldrig sit Hverv som Husfrue i Rektorboligen. Hun skabte dér blandt andet det landskendte Frokostbord for de beskikkede Censorer, som gjorde det til en særlig Gunst at blive udsendt til Eksamen i Roskilde. Og for Eleverne var det meget eftertragtet at komme op lige efter Frokost, for det var en kendt Sag, at der var Velvillie og ug'er i Luften, naar Censor havde foret sin Mave med Fru Rektors Lækkerier. Ogsaa paa dette Punkt var Fru Bo Elevernes trofaste Medsammensvorner.

For det var jo Hemmeligheden bag det Hele. Hun kunde lide os, hun holdt af sine Elever, som om hun var en Mor med 400 Børn, og netop derfor blev hun den ideelle Rektorfrue. Hun havde ikke den store udvendige Gestus. I Skolegaarden var hun altid den aristokratiske, myndige Dame med den kendte Rejsning. Men vi vidste, hvor vi havde hende, og vi kunde lide hende.

Hun var for os Skolegaardens ukronede Dronning. Og det er vemodigt at tænke paa, at hun nu er væk. For hun var en Type, en Personlighed, der bidrog til at give Skolen det Særpræg, den havde i vores Tid, og som vi synes passede saa godt til vores gamle lærde Skole.

Jørgen Andersen-Rosendal.

Lensgreve Ahlefeldt Laurvig 75 Aar.

Vor uforlignelige Næstformand, Lensgreve *F. Ahlefeldt Laurvig*, fyldte den 14. Juni i Aar 75 Aar, og »Roars Kilde« vil gerne bringe en forsinket, men hjertelig Lykønskning. Alle Medlemmer af Roskildenser-Samfundet ved, hvor megen Tak vi skylder Lensgreven for hans storstilede Gavnildhed overfor os.

Der er næppe nogen Forening, endsige noget Skolesamfund, i Verden, der har Mage til Næstformand. Ved de aarlige Rusfester er ikke alene Dimittender og Rektor og Lærerkollegiet med Ægtefæller hans Gæster, men ogsaa saa mange menige Medlemmer, som Salen kan rumme. »Jo flere, jo bedre,« siger Lensgreven. I Aar paa »Fjordvilla« havde han over 400 Gæster, og det gjorde os alle meget ondt, at Festens ædle Giver af Helbredshensyn havde sat sig nødsaget til selv at blive hjemme. Der er nemlig det, at Lensgreven ikke alene klarer den materielle Side af Sagen. Han plejer ogsaa at holde Rustalen, og den maatte vi savne i Aar. Der ligesom mangler noget ved Festen, naar Lensgreven, som vi kan takke for det altsammen, ikke er der. Vi ved, at det ogsaa bedrøvede ham selv. Næstformandens Rustaler vidner altid om en enestaaende Fordomsfrihed og Forstaaelse af unge. Vi bliver tilfulde belært om, at fordi man er Lensgreve og over 70, behøver man ikke at være en Jeronimus. Det er rentud forbløffende Ting, Lensgreven glæder Dimittenderne med at sige. Derimod er der ingen Tvivl om, at han bereder de ældre Medlemmer Chok efter Chok. »Ungdommen skal danne sig sin egen Mening og give sit Besyv med. Den skal frejdigt sige imod, bl. a. begynde med at sige Rustaleren imod. Beskedenhed er Ung-

Lensgreve *F. Ahlefeldt Laurvig*.

dommens ækleste Dyd, som min gamle Overlærer Kr. Mikkelsen sagde.«
Saadan lyder en Passage fra en af Lensgrevens uforglemmelige Rustaler.
Men det er ikke alene som Taler, Næstformanden optræder. Som Regel
lægger han ogsaa en Sang paa Bordet, og gennem sine Sange fortæller han
os om sin Trofasthed overfor Minderne om de fjerne Skoledage i Roskilde.

Her skal ogsaa erindres om det Legat, der bærer hans Navn, og som
han har stiftet til Fordel for Skolens Elever.

Men i dette Blad skal Lensgreven først og fremmest takkes for sit værdi-
fulde Medarbejderskab. Hvert Aar gaar et lille Brev fra Redaktøren ind
til Frydendalsvej 14 paa Frederiksberg: »Kan »Roars Kilde« vente en Ar-
tikel?« Med Frygt i Sindet tænker man: Mon Lensgreven har mere at
fortælle? Heldigvis er Frygten hidtil blevet gjort til Skamme. Hans Artikel
er ikke udeblevet, heller ikke i Aar. Hvilken frisk Hukommelse overfor
Personer og Hændelser fra saa længst forsvundne Dage! Gennem sin
Artiklerække »Fra Firsernes Roskilde« levendegør han Datidens lille By
og dens Notabiliteter paa en saa straalende, interessant og vittig Maade, at
man læser ham med den allerstørste Fryd. »Roars Kilde« er Lensgreven
megen Tak skyldig, fordi vi faar Lov til at trykke hans Ungdomserindringer.
Om deres Værdi for ham selv har han sagt i en af sine Sange:

Thi Minderne de er en Skat,
som ej Møl eller Rust kan fortære,
over Sorger og Savn de os bære,
de kan lyse i mørkeste Nat;
man kan røve os alt, hvad vi har,
der er eet, man ej fra os kan tage,
det er Fortidens fredfyldte Dage,
den Gang Skoledisciple vi var.

»Roars Kilde«.

50-Aars Studenterjubilarerne. Fra venstre: *Sarauw, Engelstoft, Larsen, Willumsen, Steiness, Redøhl, Preben, Holbek, Smidt, Bertelsen, Pedersen og Hegge.*

Aarets Jubilarer.

Ved Redaktør, cand. mag. **Povl Engelstoft.**

50-Aars Jubilarer.

Studenterne fra 1895.

A. L. Bertelsen, Læge, Medicinalkonsulent for Grønlands Styrelse, C. N. Petersensvej 47, Kbh., F.

P. Engelstoft, Redaktør, cand. mag., Vestervoldgade 115, Kbh. V.

K. P. Hansen, nu: Preben, fhv. Kontorchef i Landbrugsministeriet, Kristianiagade 22, Kbh. Ø.

Georg Hegge, Apoteker, Skive, d. 11. Marts 1945.

S. B. Holbek, cand. theol., Journalist, d. 2. Okt. 1942 paa Frbg.

J. R. E. de Klauman, Politifuldmægtig, Finsensvej 6 C, Kbh. F.

L. M. Larsen, cand. phil., d. 7. Febr. 1912 i Tune.

C. V. Pedersen, Ingeniør, d. 2. Febr. 1937 i Gentofte.

A. F. J. Redøhl, Journalist, d. 21. Dec. 1935 paa Frbg.

K. S. Sarauw, Lektor i Nykøbing F., d. 10. Juli 1944 i Kbh.

H. N. Smidt, fhv. Læge paa Java, Esperanceallé 32, Charlottenlund.
G. F. Steiness, Stationsforstander, Fakse Ladeplads.
A. J. Willumsen, Rektor, Borgmester, Ribe.

Realisterne fra 1895.

A. C. Bertelsen, Grosserer, Alhambravej 8, Kbh. V.
A. Børresen, Grosserer, Korsørgade 19, Kbh. Ø.
A. F. V. Christensen, Revisor, Vestensborg Allé 38, Nykøbing F.
L. Engelstoft, fhv. Godsekspeditor, Direktør, Køge.
N. F. C. Hansen, Brændehandler i Roskilde, d. 28. Dec. 1917.
L. P. Jensen, fhv. Telegrafbestyrer, Odense.
H. J. B. Kornerup, Kreditforeningsdirektør, Aarhus, d. 1. April 1941.
C. J. P. Thygesen, Maskinfabrikant, Hjørring, d. 6. Marts 1935.

Dimittender fra IV st. Kl. 1895.

A. T. Hallas, Tandlæge i Tetuan i Marokko, d. 24. Marts 1930.
C. Schiøtz, Arkitekt, Foraarsvej 16, Charlottenlund.

40-Aars Jubilarer.

Studerterne fra 1905.

O. A. Delbanco, Dommer, Nykøbing F.
Ella Hauch, gift *Luker*, Bradford, England.
Thomas P. Frølund Hansen, cand. jur., fhv. Sagfører, St. Strandstræde 20, Kbh. K
H. K. Kalf, Sognepræst, Højelse pr. Lille Skensved.
E. E. Madsen, Politimester, Rudkøbing.
A. M. Nielsen, Civilingeniør, Fabrikant, Nykøbing F.
O. A. Olsen, Civilingeniør, d. 8. Nov. 1912 i Kbh.
A. Teglbjærg, Civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.

Realisterne fra 1905.

A. Bencke, Farmer i Kanada.
F. Bergmann, Direktør, Ringsted.
P. H. Harreschou, Stationsforstander, Hellerup.
J. J. Jensen, Urmager ved Kbh.s Belysningsvæsen, Lundgårdet 3, Vanløse.
A. L. A. Lange, Overlærer, Stege.
A. Nielsen, Ingeniør, Fabrikant i Vedbæk, d. 21. Dec. 1934.
C. P. H. L. Nielsen, nu: *Helme*, Civilingeniør, Jagtvej 78, Kbh. N.
A. B. Sørensen, Navneforandring til *Kranholm*, stud. polyt., d. 5. Febr. 1913 i Roskilde.
H. W. Tillisch, Forpagter, Øbjerggaard pr. Lundby.
O. Østerbye, Tandlæge, Værnedamsvej 17, Kbh. V.

Dimittender fra IV st. Kl. 1905.

Axel H. D. Geertsen, Direktør, Reverdilsgade 5, Kbh. V.
Valdemar Hertel, Ingeniør, Folevænget, Ordrup.
E. A. Kierkgaard, Bestyrer af Landmandsbankens Afdeling i Rødby, d. 12. Febr. 1927.
Johs. Lundberg, Driftsmester ved Aarhus Oliemølle, d. 19. Jan. 1929.

Studenterne 1920. Til venstre: III G.m. før Eksamen. Til højre: III G.s. efter Eksamen. Fra venstre til højre: Mortensen, Hansen, H. Bruun, Christensen, Lund, Adjunkt Norup, Sv. Bruun, Olsen, Henriksen, Jacobsen, Laugesen, Baagøe, Bredsdorff, Agnete Bruun, Anna Lawaetz, Mollerup.

25-Aars Jubilarer.

Studenterne fra 1920 (nysproglige).

Thorkild C. J. Baagøe, Læge, Gerritsgade 35, Svendborg.

Morten L. Bredsdorff, Seminarieforsøger, Tønder.

Agnete G. Bruun, Kontorist i Kbh.s Skattedirektorat, Guldstjernevej 12, Kbh. NV.

Jens T. Laugesen, cand. jur., fhv. Sagførerfuldmægtig, Brønshøjvej 41, Brønshøj.

Anna K. Lawaetz, nu: *Fru Thygesen*, Holmegaard pr. Holme-Olstrup.

Thomas Mollerup, Sognepræst, Haslev, d. 22. Jan. 1943.

(matematiske)

Hakon G. Bruun, Civilingeniør, Virum Stationsvej 135, Lyngby.

Svend T. Bruun, Landsretssagfører, Fortunvej 9, Charlottenlund.

H. P. Axel Christensen, Forretningsfører ved Centralen for Autogummi, Vesterbro Torv 3, Aarhus.

Aage E. K. Hansen, nu: *Schiermacher*, Læge, Bandholm.

Erik K. Henriksen, Professor v. Polyt. Lærestanstalt, Svanemøllevej 130, Hellerup.

Svend E. Jacobsen, Civilingeniør, Skovbrynet 43, Lyngby.

N. Jørgen R. Lund, Bankassistent, d. 2. Marts 1924 i Kbh.

Poul L. Mortensen, Bankassistent, Jernbanegade 70, Roskilde.

Michael Olsen, Civilingeniør, Egevej 12, Glostrup.

Realisterne fra 1920.

Carl M. Engell, Trafikassistent, Rebekkevej 53, Hellerup.

Axel Frederiksen, Repræsentant, Slotsherrensvej 5, Vanløse.

Henning O. Frellsen, Fabrikant, Hedegade 2, Roskilde, d. 7. Aug. 1945.

Irma K. Jensen, gift med Landbrugskonsulent *J. Amber*, Ved Lindevangen 18, Kbh. F.

Aksel Kristensen, Trafikkontrollør, Tjørnegaardsvej 13, Gentofte.

Vera K. W. Nielsen, gift med Elektroingeniør *J. Wendel-Møller*, Kaalundsvej 35, Odense.

Ole E. L. Olesen, Proprietær, Agernæs pr. Ebberup.

Inga M. F. Poulsen, nu: *Fossum*, Lærerinde, Neksø.

Ellen E. N. Rathje, gift med Bankassistent *K. Lütz*, Klitvej 2, Karlslunde Strand pr. Greve Strand.

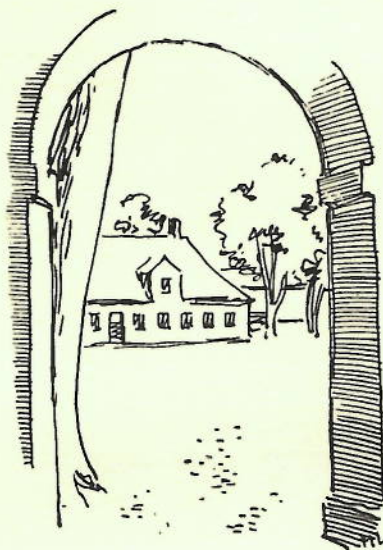
Poul Aa. Schultz, Kontorchef i Akts. Alfred Benzon, Bøgevang 15, pr. Lyngby.

Kamma H. Sørensen, gift med Arkitekt *Marcus M. Lorentsen*, Berzeliigatan 24, Göteborg.

Marie Valentiner, gift med Overretssagf. *Holger Zahle*, Frithjof Nansens Plads 4, Kbh. Ø.

Kjeld H. Varming, Gaardejer, Orup pr. Fakse.

Tage Aasted, Bankbogholder, Katholmvej 10, Vanløse.

Et Kartotek.

Roskilde Katedralskole har grundlagt et Kartotek over gamle Elever. Det er Skolens Bibliotekar, Lektor *G. Skov*, der er kommet med Ideen og har bedt »Roars Kilde« bistaa dermed, hvad vi med Glæde gør. For ikke at drukne i ufuldendte Skæbner vil Skolen gerne indskrænke sig til at samle paa Jubilarerer, som man vel maa regne med har afsluttet deres Uddannelse. Vi anmoder derfor alle Jubilarerne om at indsende det i deres Eksemplar af »Roars Kilde« liggende Skema i udfyldt Stand til Lektor *G. Skov*, Roskilde Katedralskole, Roskilde.

Mine to Rektorer.

Egentlig har jeg kun haft een Rektor. I de to Aar (1893—95) i Roskilde Skoles 5. og 6. Klasse, som er min eneste Tribut til det offentlige Skolevæsen, var *C. M. Krarup* Skolens Rektor. Men hans Eftermand *Adam Hauch* havde allerede da et Aars Tid været Overlærer ved Skolen, han var mangeaarig Skolebestyrer fra København og havde baade derigennem og ved hele sin Personlighed en særlig pondus frem for de andre Lærere ved Skolen. Da Krarup tog sin Afsked 1902, blev Hauch da ogsaa trods sine 65 Aar hans Efterfølger. Og da Hauch afgjort var den Lærer, der betød mest for mig, mener jeg at turde tillade mig den lille historiske Unøjagtighed at tale om mine to Rektorer.

Hvad ved vi egentlig om vore Lærere? Ofte er det meget lidt. Vi er sammen med dem et vist begrænset Antal Timer om Dagen og kolliderer eller koopererer ud derover med dem paa forskellig Maade, men Mennesket bag Pædagogmasken faar vi ofte slet ikke fat paa. Det sker tit kun i de Tilfælde, da der opstaar en nærmere Forbindelse mellem Lærer og Elev, som kan vare i Aar, ja, Livet ud. Det er dog vist trods alt Undtagelser. Som Regel bærer vi et i Konturerne stærkt afgrænset, uretoucheret Billede af Lærerne med os. Straks ved Afskeden vil de færreste — eller vilde i hvert Fald i min Tid — erkende, at de har lært noget som helst af Lærerne ud over visse eksamensfornødne Data. Efterhaanden som Livet ordner Paragrafferne for os, rydder op i Skufferne og sætter et og andet paa Plads, gaar det op for os, at den og den alligevel har betydet noget for os.

Rektor *C. M. Krarup*. Hvad ved jeg egentlig om ham? Jeg havde ham som Lærer i Oldnordisk. Det var et Fag, der dengang ikke var mange grønne Blade paa, og Rektor gjorde dem ikke grønnere. Jeg mindes, da vi læste Njals Saga, hvordan han under Læsningen om Ildspasættelsen paa Bergtorshvol halvt kommanderende, halvt undselig udbrød: »Dette her, det er jo rørende!« Ak, han var selv rørende i sin Afmagt over for det, det gjaldt, at gøre det læste til Liv for os. Gang paa Gang blev jeg slaaet af dette Misforhold mellem Villie og Evne, og meget af den gamle Pædagogiks Tragedie rummes heri. Rektor Krarup var en Mand af de bedste. Runden af en gammel jysk Slægt, der tæller ikke blot en Mængde dygtige Præster, men ogsaa praktiske Folk af Landbruget, skolet i den gamle filologiske Aand, øvet ved flere af Landets første Skoler, i Nykøbing Kollega af vor store Historiker, Caspar Paludan-Müller. Hans Fader var Stiftsprovst i

Aalborg. En samtidig siger om ham: »Redelig og oprigtig i sin hele Færd, dygtig Embedsmand, kærlig Ægteemand, herlig Familiefader, trofast Ven. Hans Minde vil længe bevares.« Jeg tror, man vil kunne anvende de Ord ogsaa paa Rektor Krarup. Jeg har ingen som helst anden Mening om ham, end at han var en til Bunden retsindig Mand, der vilde Skolens og Elevernes Vel. Hans alvorlige, næsten hærgede Træk talte om tunge Sorger, baarne af en Mand. Kom man ham af Nødvendighed paa nærmere Hold, mærkede man Varmen og Trofastheden i hans Indre. Han var en af den Slags Mænd, der har bygget og baaret Danmark gennem Aarhundreder, og det sømmer sig hver Roskilde-Dreng at staa ret ved hans Grav. Men Pædagogen af den gamle Skole evnede ikke at stige ned mellem Eleverne og lade sit Væsen folde sig ud.

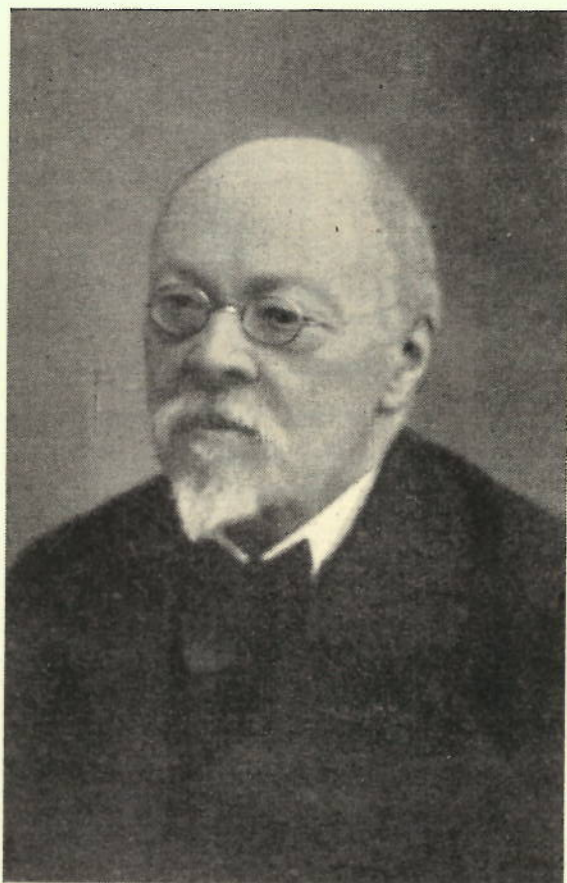
Det gjorde derimod *Adam Hauch*. Jeg ved, han havde sine bestemte pædagogiske Teorier, men jeg har aldrig studeret dem, og jeg agter heller ikke at gøre det. Han docerede dem aldrig, og de er ganske ligegyldige i denne Forbindelse. Han var Pædagogen i Kraft af det, han var. Hvad var han da? Ja, han var jo af mere sammensat Oprindelse end C. M. Krarup. Slægten var god og gammel, men Hauch selv var først og fremmest præget af sine Forældre, den store Lyriker, Carsten Hauch, en problematisk Natur, skabt af dybe Modsætninger, i sine Hovedtræk en fornem romantisk Grubler, og saa den jordbundne, skarpt dømmende Moder, Rinna Hauch. Man kan længe nok forske efter, hvorfra Adam Hauch har faaet de forskellige Egenskaber, han havde og som ikke altid forligtes lige godt — det er i denne Forbindelse uvæsentligt, for det afgørende for ham som Skolemand var det: her var et levende Menneske og et Menneske, der steg ned af Katederet baade fysisk og aandeligt og foldede sit Væsen ud for og med Eleverne. Vi saa ind i en levende Mekanik, der bevægede sig og vekslede, vi saa dens Svagheder, men vi kunde ikke undgaa at rives med af dens Bevægelighed. Hvad vi har faaet af Adam Hauch er den Viden, at Skolen hverken er en Eksamensanstalt eller en Højskole for skønttalende Lærere, den er en Skole for Livet, hvor Mennesker mødes med Mennesker. Der er næppe nogen, der har haft Hauch som Lærer, der vil benægte hans Evne til at give sig selv, man være i øvrigt mere eller mindre optaget af hans Fejl. For han havde Fejl. En Storpædagog skal være retfærdig. Var Hauch altid retfærdig? Der er en Forfatter blandt mine samtidige, som ikke uden Grund vil kunne benægte det. Var han altid konsekvent? Der gik den Historie, at Hauch engang karakteriserede det komiske som Reaktion over for en Modsætning, »hvis jeg pludselig, mens jeg holdt Foredrag, faldt ned af Katederet, havde I Grund til at le.« Ulykken vilde, at hans Stol lidt efter gled ud over Kanten med paafølgende Rabalder. Men den Dreng, der brast i Latter, fik omgaaende en Lussing. Historien kan være sand, og ærlig talt, Hauch vilde ikke være Hauch, om den ikke var det. Jeg for min Del vilde tilgive ham

af Hjertet, og jeg tror, de fleste fornuftige Elever gjorde det samme. Han var jo et Menneske.

Personlig vilde jeg kunne fortælle om mange Lejligheder, hvor Hauch med en Ynglings og en troendes Iver gik i Brechen for den af sine Elever, han troede paa. Men det hører Privatlivet til. I Skolen fik jeg og mine Kammerater mangt og meget af ham, saa meget, at jeg Gang efter Gang over for et eller andet Problem standser og erindrer: det sagde Hauch saadan om. Var det særlig dybsindigt? Det ved jeg ikke, men det var menneskelig Tale, det var Liv. Han havde siddet paa Oehlschlägers Arm, og han følte sig stadig i meget som Romantikeren, men hans Udvikling som Mand var gaaet i moderne kritisk Retning, det var saa langt fra, at han vilde paaoktrojere os nogen Mening. Hans egen aandelige Historie var rig paa Modsætninger, paa Spring fra Tue til Tue, indtil han havnede et Sted, hvor han stod fast. To Citater falder mig ind, naar jeg tænker paa ham. Hans Veninde, Forfatterinden Anna Charlotta Leffler skrev til ham: »De er sand og ærlig, De kan ikke lyve.« Dette giver efter min Mening Grundbilledet af Hauch. Paa den anden Side forstaar jeg, at Modsætningerne i hans Struktur og Væsen kunde forvirre Folk. Saa tænker jeg paa den Forjættelse, Forfatteren Frank Thiess giver de problematiske, ærligt kæmpende Naturer, naar de sidste Problemer er løst: »Over et Hav af Rødder, Uendelighedstegn og Integraler løfter sig Løsningens Gloriole: Ligningen gaar op, og Gud er der.«

Naar jeg staar ved Adam Hauchs Grav i en skummel Afkrog af Holmens Kirkegaard, ved jeg med mig selv, at Ligningen er gaaet op.

Povl Engelstoft.

Overlærer Kristian Mikkelsen.

Overlærer Kr. Mikkelsen.

1845 — 22. November — 1945.

Den 22. November 1945 er det hundrede Aar siden, en af Roskilde Katedralskoles store Mænd, Overlærer *Kristian Mikkelsen*, blev født. Skønt det snart er tredve Aar siden, han tog sin Afsked, staar Billedet af »Mikkel« saa levende for alle hans gamle Elever fra de over fyrre Aar, fra 1876 til 1917, han virkede ved Skolen, at man blot behøver at nævne Navnet, — saa myldrer Historierne frem. For hvem har ikke en Historie at fortælle om Overlærer Mikkelsen? Maaske en egen uforglemmelig Oplevelse, maaske kun en af de

uopslidelige Anekdoter, der gik i Arv fra Hold til Hold — og efterhaanden gjorde denne Lærer til en sagnomspunden Person, en Figur af næsten overnaturlige Dimensioner, der for den undrende Eftertid maa synes at have overskygget hele denne Periode af Roskilde Katedralskoles Historie.

Og vist er det, at vi, der gik i Skolen omkring Aarhundredskiftet, slet ikke kan forestille os, hvordan Skolen vilde have været uden Mikkelsen. Det var Latintimerne, der gav Skoledagene deres særlige Spænding og Kolorit. Jeg kan ikke sige, at vi glædede os til dem; mange af os frygtede dem maaske snarere, vi aandede lettet op, naar Timen var overstaet uden større Kalamiteter for vort Vedkommende. Men vi vilde ikke for alt det have undværet dem. Og hvordan vor personlige Indstilling til Overlærer Mikkelsen end var, om vi satte Pris paa ham som Lærer eller ej, — stolte af ham, det var vi i alt Fald, stolte af, at vi personligt blev undervist af denne Kapacitet indenfor Faget, hvis Bog dannede Grundlaget for Latinundervisningen i hele Landet — »Den lille Mikkelsen«, denne fortræffelige Begynderbog, der endnu — i ny Udgave ved en anden Latinlærer fra Roskilde Katedralskole, Lektor W. Schönau — studeres af alle, der ønsker Optagelse i Gymnasiets nysproglige Afdeling.

I øvrigt var det jo ikke Latinen, men den danske Grammatik, der var Kr. Mikkelsens Speciale. Allerede i 1890 vandt han en af Kultusministeriet udsat Pris for en dansk Sproglære, og i 1894 udkom hans store Grammatik, »Dansk Sproglære med sproghistorisk Tillæg« — et skelsættende videnskabeligt Arbejde, der i 1911 efterfulgtes af en Syntax, »Dansk Ordføjningslære«.

Kr. Mikkelsens videnskabelige Kvalifikationer er hævet over enhver Tvivl. Derimod kan man ikke paastaa, han var nogen fremragende Pædagog. Rimeligvis burde han have

haft Lov til at hellige sig sit videnskabelige Arbejde i Stedet for at slide sig op i det daglige Mas med at terpe elementære Kundskaber ind i træge og genstridige Hjerner. Er man ikke den fødte Lærer, for hvem Undervisningen gaar som en Leg, og det at holde Disciplin overhovedet ingen Vanskeligheder volder, skal man helst være udstyret med en aandelig Elefanthud, som »Buskmændene«s forgiftede Pile ikke bider paa. Og det var Kr. Mikkelsen ikke. Tværtimod! Hans impulsive Natur, hans umistænksomme og saarbare Sind gjorde ham til et let Bytte for ethvert Baghold.

Det gik ofte livligt til i Overlærer Mikkelsens Timer. Han havde selv en udpræget humoristisk Sans, kunde godt lide at fortælle en morsom Historie og at give sin Oversættelse af Klassikerne og sine Kommentarer et gemytligt Sving. Men han havde lidt svært ved at finde sig tilrette i Fællesskolen. Paa et bestemt Sted i Pensumet sagde han med et lille Latterkluk: »Her plejede jeg at fortælle en Historie, før der kom Piger i Skolen!« Han kunde ogsaa godt goutere en Spøg, selv om den var lidt respektløs. Men selvfølgelig forstod vi store Labaner ikke at trække Grænsen, og saa endte det i Reglen med, at Mikkelsen fik for meget af det gode, slog i Kathederet og trak Protokollen frem for at skrive lange Anmærkninger i et blomstrende Sprog. Naar Synderen saa stillede med Protokollen inde hos Rektor, rystede denne opgivende paa Hovedet og sagde: »Jeg begriber ikke, at det morer jer at drille den rare Overlærer Mikkelsen!«

I Virkeligheden var det ubegribeligt. For der var ikke een ond Bloddraabe i Kr. Mikkelsen. Han var et elskeligt Menneske, og han holdt af os — selv af Klassens urolige Hoveder, der dagligt voldte ham Kvaler. Ja, jeg er lige ved at tro, at han — med enkelte Undtagelser — foretrak disse for de flittige og artige Elever, der altid kunde deres Lektier og aldrig lavede Sjov i Timerne. Han kunde blive hidsig, men han bar aldrig Nag. Naar man havde faaet sin velfortjente Anmærkning og afsonet den ved at sidde over, var Forseelsen tilgivet og glemt. Saa var vi lige gode Venner igen.

Lidt uvilkaarlig kunde han unægteligt være. Jeg husker engang, jeg havde faaet en Anmærkning, som jeg absolut mente var ufortjent. Efter Timen passede jeg Mikkelsen op ude i Korridoren og beklagede mig. »De ved jo godt, at det slet ikke var mig, der lavede det,« sagde jeg. — »Ja,« indrømmede han uden et Øjeblik Betænkning, »du var i alt Fald ikke primus motor.« Og saa tilføjede han med et underfundigt Blink i Øjet: »Men jeg skal sige dig noget, min gode Rørdam. Du er saadan en ubesindig ung Mand, mens den anden er en dreven Rad, der altid forstaar at dække sig. Og der er et pædagogisk Princip, der hedder: Slaa ned i Flæng!« — Overfor en saa aabenhjertig Tilstaaelse maatte jo selv en forhærdet Skoledreng overgive sig.

Kr. Mikkelsens Undervisning var meget omhyggelig. Han nøjedes aldrig med at give en Lektie for — derfra og dertil; han gennemgik den saa grundigt, at vi saamænd kunde have lært det meste af den i Timen, blot vi havde gidet høre efter og prøvet at forstaa hans Forklaringer. Men vi var dumme nok til i Stedet for at skrive Oversættelsen ordret ned (hvis vi da ikke havde erhvervet en komplet Oversættelse fra en af vore Forgængere) — en Taktik, der stadig benyttes i de fleste af vore Gymnasier. Denne Oversættelse lærte vi saa udenad, hvis vi ikke ligefrem læste den op i Smug. Kr. Mikkelsen var ikke helt uvidende om dette. En Dag, da en af mine Kammerater kom til at læse »Sejr« i Stedet for »Lejr«, klukkede han blot: »Haha, der læste du forkert!« — en Bemærkning, der selvfølgelig fik hele Klassen til at bryde ud i larmende Latter.

Naar vi nærmede os Eksamen, angrede vi naturligvis vor Dovenskab. Gik man saa hen til Overlærer Mikkelsen og betroede ham, hvor usikker man følte sig, lagde han fortroligt Armen om ens Skulder, blinkede opmuntrende bag Brillerne og sagde: »Sørg blot for at lære Oversættelsen og husk de grammatikalske Grundregler, jeg har terpet med jer. Saa skal jeg nok hjælpe dig.« — Og det gjorde han. Han var den elskeligste Eksaminator, man kunde ønske sig, stillede aldrig ubehagelige Spørgsmaal, som man kunde gaa i Vandet

paa, prøvede tværtimod altid at lægge os de rigtige Svar i Munden. Ja, han kunde blive saa ivrig, at han — ligesom en anden Skoledreng -- ikke kunde lade være med at hviske til Eksaminanden. Jeg husker f. Eks. en Aarsprøve, da den samvittighedsfulde Schönau var Censor i Latin. Jeg kunde se, han var fortvivlet over sin ældre Kollegas alt for tydelige Anstrengelser for at hive Eksaminanden i Land, naar han kom ud, hvor han ikke kunde bunde. Som Censor burde han naturligvis ikke tolerere det; men som Kollega kunde han paa den anden Side ikke saa godt skride ind. Til sidst rejste han sig og gik hen i en Vinduesforbygning for at undgaa at høre Kr. Mikkelsens kraftige Suffli.

Naa, vi klarede jo Latinen — ikke blot den Gang, men ogsaa til Artium. Vi lærte faktisk mere, end vi selv troede. Da min Søn skulde i Gymnasiet, og jeg maatte hjælpe ham med Latinlektierne, blev jeg ærlig talt forbløffet over, hvor meget der var blevet hængende. Jeg betænker mig ikke paa at give Overlærer Mikkelsen hele Æren herfor. Men selvfølgelig burde vi have udnyttet Chancen helt anderledes. Tænk, hvad vi kunde have lært, om vi havde interesseret os lidt mere for Cæsar og Cicero, for »dobbelt Ablativ« og »Akkussativ med Infinitiv« end for det dumme Pjank, vi spildte det meste af Tiden med. Bagefter er man jo altid saa klog. En grundig Tilegnelse af det latinske Sprog er ikke blot en uvurderlig Hjælp ved ethvert filologisk Studium, men ogsaa i sig selv en værdifuld kulturel Ballast i Livet. At Overlærer Mikkelsen i Løbet af tre Aar var kørt træt af det Sisfyosarbejde: at lære dumme Piger og Dreng, der havde alt muligt andet i Hovedet, Latin, undskylder ikke vor egen Dovenskab. Dengang var man altid saa rask til at give Læreren Skylden for, at Resultatet ikke blev bedre. Skolebørn har jo ingen- somhelst Forstaaelse af, hvor sløvende og opslidende Lærergerningen kan være; de er umaadelige i deres Krav, selv om det, de yder til Gengæld, ofte er meget maadeligt.

Skønt vi var nogle utaknemmelige Bæster, der beredte vor gamle Latinlærer mange Ærgrelser og Skuffelser, blev Kr. Mikkelsen dog aldrig bitter. Det var ham en øjensynlig Glæde senere hen i Livet at træffe gamle Elever. Og Glæden var absolut gensidig. Efter at han var blevet Emeritus, kom Overlærer Mikkelsen, saa længe Helbredet tillod det, altid til Roskildenser-Samfundets Fester, og han var en af de forhenværende Lærere, som flest flokkedes om for at sige Tak for Skoletiden. Synet svigtede efterhaanden. Hukommelsen kneb det ogsaa med. Men naar vi nævnede vore Navne og spurgte, om han kunde huske os, kom Svaret altid omgaaende: »Ja. Du var en stor Laban!« Og saa fik vi et Smil og et Haandtryk, der tydeligt røbede, hvor meget han trods alt holdt af »Labanerne«.

Overlærer Kr. Mikkelsen var et af de første Æresmedlemmer af Roskildenser-Samfundet, og ingen var mere selvskreven til det. Heller ikke hans 100-Aarsdag bør gaa hen, uden at vi mindes ham i R.-S. Jeg er i alt Fald sikker paa, at vi er adskillige Hundreder gamle Roskilde-Piger og -Dreng, der den Dag sender ham en venlig Tanke.

Holger Rørdam.

Fra Firsernes Roskilde.

Matematikundervisningen besørgedes af Overlærer C. A. Petersen og Adjunkterne Chr. Hansen og G. Lassen. De havde alle deltaget i de slesvigske Krige, Petersen var i 1864 Kommandant i en af de mest udsatte Skanser paa Dybbøl, hans Navn nævnedes den Gang jævnsides med Castenskiolds og Ankers, Christian Hansen var sammen med Broderen, den senere Stiftskriver i Roskilde, Martin Hansen, som ung Student gaaet frivillig med i 48, Lassen var Lieutenant fra 64.

Petersen var Sønderjyde og talte med stærk sønderjysk Betoning, blandt andet benyttede han et bredt, rungende a og rullende r'er; hans »Ja—a—a—a—ah« og hans »Heurrrreka, heurrrreka, jeg harrrr det, jeg harrrr det!« blev karikeret af Eleverne. Hans Speciale var Geometri, i hvilken han underviste de to øverste Klasser, medens Chr. Hansen havde de samme Klasser i Arithmetik; desuden var Petersen Lærer i Physik; Lassen underviste i det samme Fag og tillige i Geografi.

Overlærer Petersen var anset som en særdeles dygtig Lærer, meget afholdt af Eleverne paa Grund af hans bundløse Elskværdighed, der gav sig mange, ofte ligefrem rørende Udslag; da saaledes Distriktslæge Bierings Søn, Ludvig, den senere Oberst, et Par Maaneder før Studentereksamen blev alvorligt syg, og der var Fare for, at han maatte vente et Aar med at gaa op til Artium, flyttede Overlæreren resolut hele sjette Klasse ind i den unge Bierings Stue, Faderen boede i Bondetinget ved Siden af Skolen, og gav Matematikundervisning der.

Naar Petersen paa nogen Maade kunde gøre Eleverne en Tjeneste, gjorde han det; da saaledes vi, der var Medlemmer af den da nyoprettede Klubben Roar, bad ham om en Lørdag Aften at holde Foredrag om hans Deltagelse i sidste slesvigske Krig, svarede han straks ja, og det kan nok være, det blev et Foredrag med Fyr og Flamme, vi følte det, som var vi selv med i Kampene paa Dybbøl, saa levende var Skildringen, vi var alle dybt grebne.

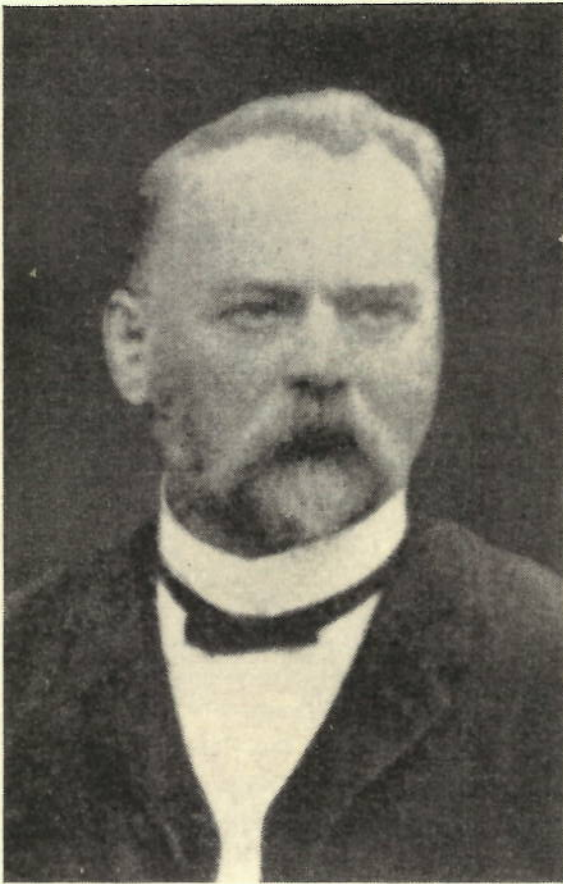
Overlærer Petersen indtog en Særstilling i Byen i sin Egenskab af Byraadsmedlem, endda et meget virksomt; ogsaa mellem sine Colleger ved Kathedralskolen var han svært populær, selv om nogle enkelte af dem rynkede lidt paa Næsen af det, at han ikke var Student, men »kun« havde Landmaalereksamen; der blev den Gang drevet et vidtgaende Snobberi med Studentereksamen.

Overlæreren boede i den Fløj af Palæet, der ligger længst fra Domkirken, i den modsatte Fløj boede Chr. Hansen, eller »Krisjan«, som han populært kaldtes.

Adjunkt Hansen var om muligt endnu mere afholdt end Genboen, til Trods for hans næsten ustyrlige Hidsighed, hans Distraktion og Tunghørhed. Hidsigheden kunde give sig

Overlærer C. A. Petersen.

Adjunkt Chr. Hansen.

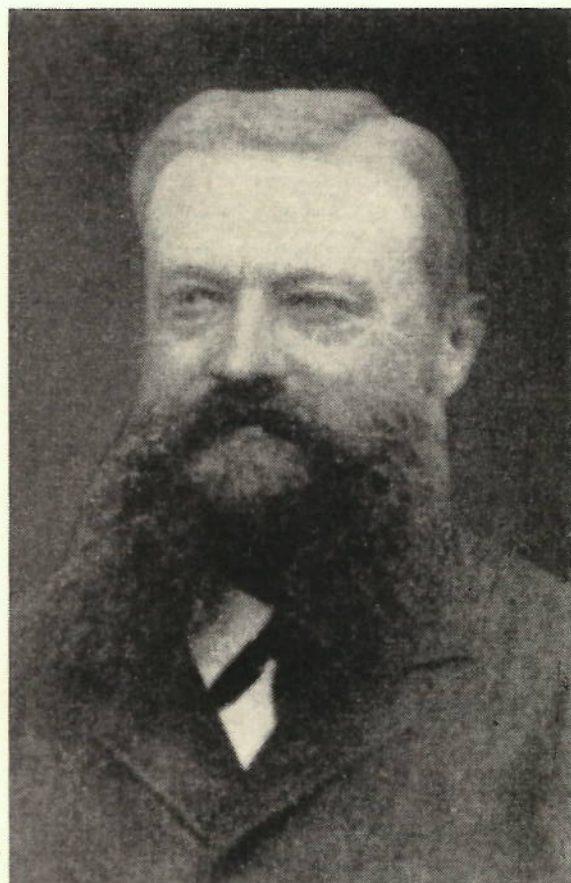
de mest komiske Udslag; han kunde, naar han fik et Raserianfald over en Drengs Mangel paa Evne til at fatte en indviklet arithmetisk Formel, fare hen til Brændekassen og give sig til at bearbejde Synderens Ryg med et Stykke Brænde; en anden Gang kunde han finde paa at tage sin ene Støvle af, man gik dengang med noget, der kaldtes Elastikstøvler, der let kunde sparkes af, og med den gav han sig til at garve vedkommendes Rygstykker. Var Chr. Hansen ikke ganske ude af sig selv, tog han Linealen, med hvilken han trakterede den sydlige Del af Synderens Ryg. Naar Hidsigheden var gaaet over, og den gik altid hurtig over, forsøgte Adjunkten paa mange Maader at gøre det godt igen, ingen kunde nemlig være elskværdig som han.

Hansen gav som Regel kun to Karakterer, ug eller maadelig, der benævnedes med deres Talværdi 6 og 2; det var ud fra den Tankegang: »enten kan Du det, og saa er det 6, eller ogsaa kan Du det ikke, og saa er det 2« — noget var der selvfølgelig om det. Som Regel foregik Hansens Overhøring i en bestemt Rækkefølge, begyndende med Duxen eller Fuxen og saa nedefter eller opefter; en sjælden Gang kunde han springe i det og kalde Nr. 7

op efter Nr. 1, men det var kun undtagelsesvis. Følgen var, at de mellemste i Klassen som Regel kom mindre hyppigt op end de nederste og de øverste. Timen begyndte gerne saaledes: Chr. Hansen kommanderede »Duxen op« eller »Fuxen op«. Naar Duxen kom op til Tavlen bag Kathedret, gik det gerne hurtigt, for Nr. 1 kunde altid sine Ting, og for ikke at vække Adjunktens Utaalmodighed lod han Kridtet fare hen over Tavlen som Lyn og Torden, medens Munden løb paa ham. Naar der var gaaet et Par Minutter, sagde Chr. Hansen i en tilfreds Tone: »6, den næste,« og saa kom Nr. 2 op til Tavlen, og videre i Rækkefølgen. Naar Fuxen kom op, stod han gerne fortvivlet og fumlede med Kridtet, talende sagte, hvilket irriterede den meget tunghøre Lærer, der lidt efter i en vred Tone brølede: »2, den næste,« og saa kom Vicefuxen, hvem det som Regel gik paa samme Maade. Kun een Gang mindes jeg, at Chr. Hansen har givet 1, Karakteren Slet's Talværdi; en ulykkelig »Græker«, der ikke havde det fjerneste Begreb om den af Fanden skabte Matematik, skulde udrede en fortvivlende Blanding af $x + y$, Kvadratrødder og Logarithmer, hvilket sidste, saa vidt jeg mindes, var »Exponenten til den Potens af Tallet, der er lig Tallet«; Haarene rejse sig paa mit Hoved alene ved Tanken om en Logarithme. Da den ulykkelige havde staaet stum og tavs foran de gaadefulde Tal paa Tavlen, rystede han selvopgivende paa Hovedet og skrev i sin Desperation = 1. Chr. Hansen betænkte sig lidt, hvorpaa han svarede: »Beholde, beholde,« og Staklen fik virkelig 1, til Forførelse for Klassen, der aldrig havde oplevet noget lignende, Slet i Matematik!

Chr. Hansens almenkendte Distraktion kunde give sig de besynderligste Udslag; undertiden begyndte han umiddelbart efter Indtrædelsen i Klassen at gaa op og ned, op og ned i Klasseværelset med Tankerne hundrede Mile borte; han fægtede med Armene, knipsede med Fingrene, rystede paa Hovedet, slog med Nakken, til Tider aabenbart i den heftigste

Bevægelse. Ingen har vist nogensinde anet, hvad det var, der beskæftigede Adjunktens Tanker under disse besynderlige Rundture, nogle mente, at han udregnede matematiske Opgaver i Hovedet, andre troede, og det er maaske det sandsynligste, at han gik og grublede over sit Livs Sorger. Chr. Hansen havde nemlig haft store Sorger, han mistede sin Hustru efter et kort, men lykkeligt og harmonisk Ægteskab, og han forvandt aldrig Tabet; Fru Hansen, der havde været meget smuk, var Datter af Amtmand Feddersen, som havde modsat sig Partiet, og først langt om længe fik de to unge Lov til at gifte sig; det var i de gamle, uskyldige Tider, da de unge Piger ikke turde tage til Ægte uden først at spørge Forældrene om Forlov, det har forandret sig meget siden den Tid. Disse Ture rundt i Værelset kunde til Tider vare over en halv Time, saa der blev ikke megen Tid til Overhøringen; jeg husker en Gang, hvor Chr. Hansen vandrede op og ned, til der kun manglede ti Minutter i, at der skulde ringes til Frikvarter. De, der ikke kunde deres Ting, var meget bange for at kalde Læreren tilbage til det virkelige Liv og sad saa stille som Mus, andre blev kede af at sidde og vente, og det kunde hænde, at en lod sit Penalhus med Indhold med Rabalder falde paa Gulvet; saa tog Hansen et Tag i sig selv, gjorde en Bevægelse, som rystede han noget af sig, og sagde: »Duxen op, gesvassig, gesvassig, raske Drengel!« og saa kan det nok være, at det gik i en Fart med »6, den næste,« eller »2, den næste.« Der var vist næppe nogen, for hvem Ordet »gesvassig«s Etymologi var gaaet op, men vi vidste paa en Prik, hvad vores Lærer mente, naar han sagde, at det var en »gesvassig Dreng«; dermed forstod han en rask, livlig Dreng. Det tyske Ord »geschwätzig« betyder snaksom og har næppe foresvævet Chr. Hansen.

Overlærer G. Lassen

Adjunkten var stærkt teaterinteresseret, og han havde som Student taget megen Del i Dilettantkomedier, derfor morede det ham ogsaa højligt sammen med Sanglæreren, Kantor Jähnigen, at instruere Skolekomedierne, og han gik op i det med Liv og Lyst uden nogen Sinde at falde hen i Distraktion; det var ogsaa, som om hans Tunghørighed blev noget overvundet under Prøverne. Selskabsmand var han om en Hals og en god Taler; det var den Gang meget almindeligt ved Middage, at der holdtes mange Taler for Vært og Værtinde, for Husets Børn, dets Venner, for Damerne o. s. v. Han talte i et blomstret Sprog, med mange studentikose Vendinger.

Gustav Felix Alexander Lassen var af et meget roligt, nogle paastod mageligt, Temperament, han skyede større Anstrengelser og gik langsomt. Han plejede at underskrive sig G. Lassen, hvilket havde skaffet ham Øgenavnet gelassen, hvilket er udlagt den rolige. Han var meget barsk og myndig, ikke alene i Klasseværelset, men i Skolegården og paa Gangene; efter nogles Mening overskred han i nogen Maade sin Magtbeføjelse, idet det paahvilede Chr. Hansen i sin Egenskab af »Inspektor« at holde Orden uden for Klasseværelserne, men Lassen mente af en eller anden Grund, at naar »Inspektor«s Tanker fær-

dedes langt borte fra Kathedralskolen, og det gjorde de ofte, paahvilede det ham at øve Justits. Jeg mindes saaledes en Gang, hvor Jähnigen, hvad der kunde hænde, kom for sent til Sangtimen, at Maglekilde-Petersens Søn, Valdemar Petersen, der var musikalsk, satte sig til Flygelet og spillede paa Livet løs. Men Lassen, der stod ude paa Gangen for at oppebie det Øjeblik, hvor Jähnigen endelig indfandt sig, kom brasende ind som en vred Tyr, gik løs paa Klaverspilleren og gav ham den ene Ørefigen efter den anden, og Lassens Ørefigener sad fast. Disse Pauser foran Sangtimerne var ikke ualmindelige, for Kantor Jähnigen var ikke præcis, langt fra, han var nemlig noget af en Bohême, svirede ofte, kom sent hjem og blev liggende længe den følgende Morgen. Saa kunde det hænde, at han ogsaa kom for sent til Lovsangen Mandag Morgen, hvor Rektor var til Stede og sang for. En Gang lod Jähnigen vente saa længe paa sig, at Ove Krarup maatte sætte sig til Klaveret og akkompagnere Salmen. Da Jähnigen endelig kom, endnu lidt omtaaget efter Nattens Fornøjelser, og absolut ikke i den Stemning, der hører til for at spille en Salme, gav Rektor ham en Irettesættelse, hvilket gav Pedellen, den gamle Christensen, Anledning til at udtale, at »Rektor har givet Kantoren en korporlig Revselse«.

Lassen var passioneret Kortspiller, helst spillede han L'hombre, men ogsaa gerne Whist. Kortspil var ikke blot en Lidenskab, men ogsaa en Videnskab for Adjunkten, der en Gang paa en Spilleaften hos Justitsraad Birch docerede den Theori, at Hemmeligheden ved Kortspil var at tælle Trumferne og huske paa, at Spader to var en force. Men endnu mere end af Kort holdt Lassen af god Mad, navnlig af søde Retter. Det var forbløffende, hvad han ved en Middag kunde consumere af Buddingen eller af hans Livret, Lagkagen. Naar Desserten kom paa Bordet, var Husets Frue gerne bange for, at Adjunkten skulde tage saa meget for sig af den, at der ikke blev nok tilbage til de andre Gæster, Værtinden sørgede derfor gerne for, at der var mere end almindelig rigeligt med Kage, naar Lassen deltog i Middagen. Efter at jeg havde forladt Roskilde, blev Lassen angrebet af Sukkersyge, og Lægen advarede ham mod søde Sager. Det var et haardt Slag for Lassen, der ved Selskaber plejede at sidde i glad Forventning om det Øjeblik, hvor han, efter at Stegen var bragt ud, skulde gøre sit første Indhug i Kagen. Han skulde imidlertid faa Trøst; et Par Aar efter, at jeg var blevet Student, deltog jeg i et Selskab hos Birchs; Stegen var sat til Livs, og en lækker Lagkage, som Lassen fulgte med bedrøvede og længselsfulde Blikke, kom ind. Men Lilla Birch havde forbeholdt sin gode Ven en behagelig Overraskelse: efter at have budt Kagen rundt, forsvandt Stuepigen et Øjeblik ud af Døren for lidt efter at vende tilbage med en Kage, næsten lige saa stor som den, der var gaaet rundt; det mægtige Fad blev stillet hen foran den forbavsede Adjunkt, der nu af Justitsraadinden fik den Forklaring, at Videnskaben havde opfundet et probat Middel til at gøre Kager spiselige for Folk med Sukkersyge, det drejede sig om en Vædske, hvormed man kunde imprægnere Kagen med dette Maal for Øje. Det kan nok være, at Lassen blev glad, han gav sig i Gang med Lagkagen, og da den kun var beregnet for ham, kunde han uden Hensyn til de andre Gæster spise hele Kagen op.

Fru Birch og hendes to Søstre, Fru von Jessen, Franz von Jessens Moder, og Oberstinde Langsted, havde som unge Piger været feterede Skønheder i København, og Fru Birch havde endnu, da jeg kendte hende, tydelige Spor af fordums Skønhed tilbage; der var endnu Glans over de livlige, spillende Øjne. Hendes Konversation var blændende, undertiden med en uskyldig Tilsætning af Satire; hun var en god Fortæller og gav morsomme Beretninger om, hvad hun havde oplevet, og om de mange interessante Mennesker, hun havde kendt; med Forkærlighed fortalte hun om sin nære Slægtning Adolf Jerichau og hans fascinerende Hustru, Elisabeth Jerichau-Baumann, om hvis Originalitet hun fortalte morsomme Anekdoter. Jeg husker saaledes en om den berømte Kunstnerinde, der til nogle Dages Besøg hos Birchs i Roskilde ikke bragte anden Bagage med end en Hatteæske,

i hvilken hun havde stoppet en blaa Fløjlskjole, en stor Svamp og en Strudsfjer til Brug ved en eventuel Fest.

Fru Birch sværmede som saa mange i Dattiden for alt, hvad der var fransk, hvilket Sprog hun talte med megen Sikkerhed, idet hendes Forældre havde engageret en ung Pariserinde til at undervise Døtrene i Fransk. Fru Birch var med alle sine gode og vindende Egenskaber en Smule affekteret, en Arv fra Moderen, Generalkonsulinde Leth. Jeg har i min Barndom kendt Fru Leth, der hver Sommer besøgte mine Forældres Nabo, hendes Brodersøn, Godsejer Hastrup, Hjortholm paa Langeland. En Dag, hvor mine Forældre aflagde Besøg hos Hastrups, sagde min Moder til Fru Leth: »Det glæder mig saa meget at se Generalkonsulinden igen,« hvortil Fru Leth svarede: »Min kære, spar den lange Titel, og kald mig slet og ret Generalinde.«

Justitsraadens havde to Døtre, hvoraf den ældste, Astrid, var smuk og elegant som Moderen, den anden, Anna, blev gift med sin Fætter, Maleren Holger Jerichau.

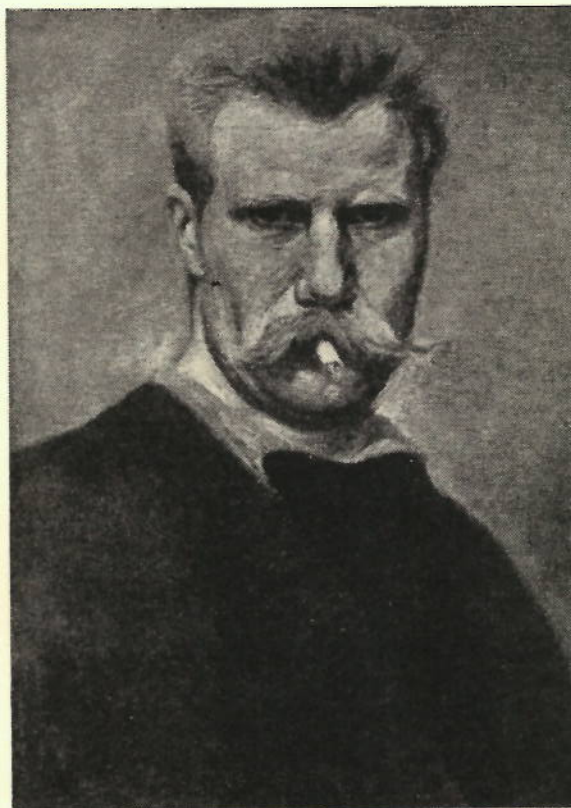
Lassen boede i Frøken Corfitsens Pensionat i Algade, tæt ved Hestetorvet, hvor han urkraftigt hjalp Frøkenen med at holde Styr paa hendes talrige Pensionærer, alle Elever ved Kathedralskolen. Blandt dem var der en, som skulde faa et meget kendt og anset Navn som Kunstner, det var *Johannes Holbek*, Søn af Præsten i Snoldelev.

Holbek var dengang længst præget af den vordende Kunstner, allerede som Dreng tegnede han paa Livet løs, og da han et Aar efter mig blev Student, havde han en større Produktion bag sig, mest Billeder af nøgne Kvinder i mere eller mindre udfordrende Stillinger, der af og til udartede til den rene Pornografi. Ikke desto mindre var han udpræget religiøs, og i det korte Tidsrum, der var ham beskaaret, han døde allerede som 29aarig, hengav han sig til en absolut Askese.

Johannes Holbek var Romantiker, til Trods for hans Anfald af Kynisme; hans Sværmeri var den yndige, phantastiske Skikkelse Mignon i Goethes »Wilhelm Meisters Lehrjahre«, den Bog, han holdt mest af af alle, ligesom Goethe var hans Yndlingsdigter. Jeg havde et Billede af Mignon, som Holbek kunde staa og stirre og stirre paa, dybt betaget, af og til udbrydende: »Kennst Du das Land, wo die Citronen blühn«; det stod i Forbindelse med hans Længsel efter Italien, en Længsel, han delte med saa mange unge Mænd fra den Tid.

Holbek var overordentlig vindende, fuld af Liv og Munterhed, men ved Siden heraf var hans Sind præget af Bitterhed mod Verden i Almindelighed og mod den da herskende Samfundsorden, ligesom han besad en god Portion Spottelyst. Han kunde være meget morsom, men ogsaa bidende og skarp, naar han stod overfor menneskelig Dumhed.

Holbek var ivrig Dilettantskuespiller og havde et utvivlsomt Talent, hvilket kom frem under hans Deltagelse i Skolekomedierne; jeg husker fra et Efteraar sidst i Firserne, at Kantor Jähnigen havde inviteret Skuespiller ved Det kgl. Theater Aage Foss til at overvære Generalprøven paa »Soldaterløjer«. Efter Forestillingens Slutning kom Foss op paa

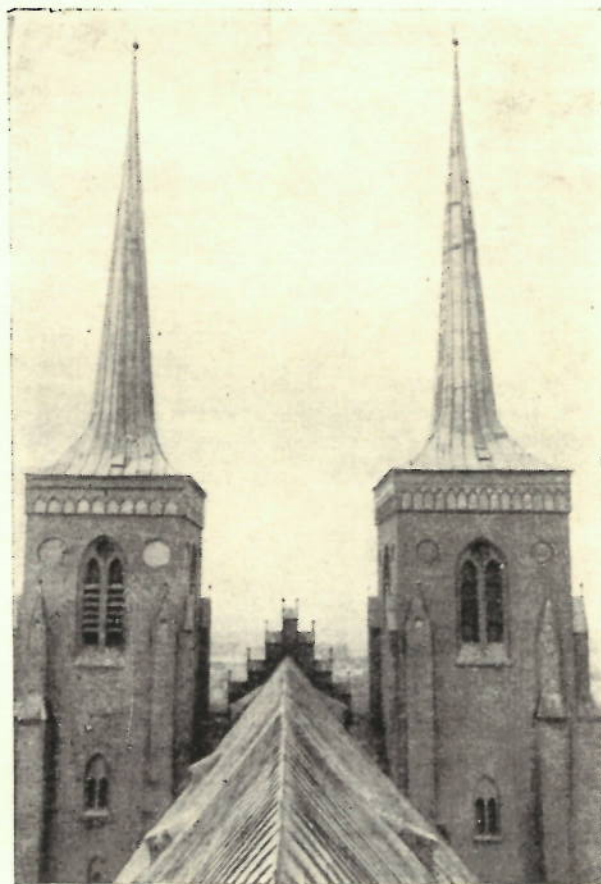

Johannes Holbek.

Scenen og sagde til Holbek, at han havde en Fremtid for sig som Skuespiller; men det blev nu ikke ad de Veje, Holbek skulde gaa. Iøvrigt tabte Teaterinteressen sig i Aarene efter Skoletiden, han gik sjældent i Theatret og isolerede sig mere og mere, udelukkende optaget af at male og tegne, og gravende sig mere og mere ned i Menneskehad, der gjorde det næsten umuligt for ham at komme sammen med andre. Han kunde dog til Tider stryge det bitre af sig, og sidste Gang, jeg havde den Glæde at faa Besøg af ham, det var umiddelbart før hans sidste Rejse til Paris, var han glad og forhaabningsfuld; maaske hidrørte hans lyse Stemning den Aften fra, at vi hele Tiden fordybede os og svælgede i Minderne om de for os begge saa lykkelige Aar i Roskilde.

Jeg gentager, at Johannes Holbek kunde være meget morsom, og det kunde han ogsaa være, naar han tegnede; morsomst af alt, synes jeg, var hans Karikatur af en Mand, der taler ved et Sædelighedsprotestmøde: »Jeg tør uden at rose mig selv paastaa, at jeg har læst alle de liderligste Bøger, der er udkommet i de sidste fyrretyve Aar.«

F. Ahlefeldt Laurvig.

En ny Digterinde

Roskilde Katedralskole har underligt nok ikke fostret ret mange Digtere i Tidens Løb. Med desto større Glæde kan vi konstatere, at et nyt digterisk Talent blandt de helt unge er ved at folde sig ud. Hun hedder *Grethe Riisbjerg Thomsen* og er Student fra 1943. Hendes Fader er Lærer i Kirke Saaby, og hun er 22 Aar gammel. I Foraaret har hun faaet en Digtsamling antaget paa det fine litterære Forlag Athenæum, og har af Kritiken faaet blaat Stempel. *Marie-Louise Paludan* skriver saaledes: »Af Tankegang er Grethe Riisbjerg Thomsens Digte hverken unge eller famlende; man kan godt baade være ung og vis.« Den litterære Feinschmecker *Kai Friis Møller* slutter sin Anmeldelse saaledes: »Med denne Forfatterinde er dansk Lyrik blevet endnu en ung Digterinde rigere.« Om det lille Digt, som »Roars Kilde« herunder tillader sig at bringe, og som hun har kaldt »Teater og Virkelighed«, skriver *Carl Johan Elmkvist*: »Er det ikke en næsten foruroligende Klarhed, der ligger i saadan en ung Piges koncentrerede Livsopfattelse?«

Til Lykke, Grethe Riisbjerg Thomsen!

Jeg var baade en snedig Forfatter,
der sad ved sit Skrivebord
og satte et Stykke sammen
(det hele var bare Ord),

og en af Tilskuerflokken,
som hørte paa disse Ord
og klappede med de andre
(men ikke fattede Spor).

Jeg var ogsaa en Skuespiller,
som kunde det udenad
og spillede fuld af Pathos
(men selv var han ligeglad).

Men Stykket spilles kun én Gang.
Om lidt vil Tæppet gaa ned,
og saa er det pludselig Alvor,
Mørke og Ensomhed.

Fra Translokationen. Til venstre uddeler Løjtnant Jensen og til højre Adjunkt Fru Andersen Roskildenser-Samfundets Flidspræmier til henholdsvis Dreng og Piger, medens Rektor ser til. I Midten har vi de nybagte Studenter paa Stribe samt Ryggen af Lektor Kjær.

Aarets Dimittender.

Studentereksamen.

Den nysproglige Linie.

Alette Ahlefeldt Laurvig, Anny Charlotte Feilberg, Bjarne Fogh, Lilian M. Hansen, Flemming Helleskov, Anders Jegstrup, Sofie Ramskov Jensen, Hanne Jespersen, Britha Jørgensen, Bente Kirstein, Bent Mortensen, Niels Chr. Nebelong, Else Nordborg Nielsen, Jytte Falling Nielsen, Palle Nørregaard, Ebba Olsen, Helga Pinholt, Sven Egedal Poulsen, Ole Mygind Spangsbjerg, Inge Svendstrup.

Den matematisk-naturvidenskabelige Linie.

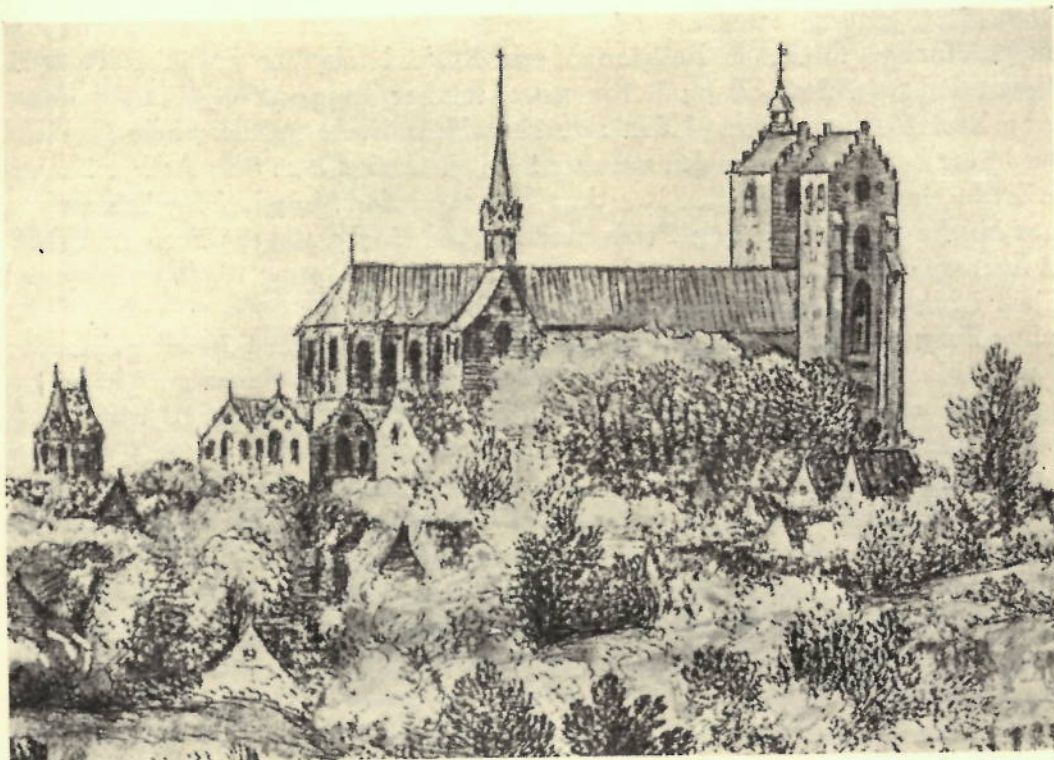
Bodil Bjergmark, Erik Bjergvang, Axel Fogh, Erik Frederiksen, Vibeke Harder, Inger-Lise Jensen, Verner Højgaard Jensen, Torben Jørgensen, Carl-Erik Lundgren, Carl Chr. Lund-Sørensen, Hans Jørgen Madsen, Knud Nielsen, Else Noer, Knud Skau Pedersen, Bent Ole Severin.

Ethel Bech, Palle Fogh, Bente Frandsen, Grethe Wind Hansen, Karen Gudrun Hansen, Margit Hansen, Rigmor Hansen, Else Frydendahl Jensen, Fritz Jensen, Lilli Myss-Hansen, Ellen Falster Møller, Inge Baden Nielsen, Ruth Petersen.

Realeksamen.

Erik Andersen, Irpa Brisson, Bent Christiansen, Rigmor Christoffersen, Tommy Drostgaard, Ruben Due, Jacob Fogh, John Hansen, Kirsten Johansen, Lise-Lotte Kidde, Ole Knudsen, Margrethe Larsen, Poul Schnack Nielsen, Gerda Nielsen-Skensved, Regnar Omhs, Else Olsen, Gerhard Olsen, Erik Otto, Grethe Pedersen, Ulla Rasmussen, Kirsten Reindahl, Christian Stigaard, Tove Thuesen, Annie Villadsen, Inga Villumsen.

Ahlefeldt Laurvigs Legat blev tildelt Student Axel Fogh, medens Realist Lise-Lotte Kidde fik Roskildenser-Samfundets Legat. Desuden fik 8 Studenter og 4 Realister Roskildenser-Samfundets Flidspræmie i Gymnastik og Idræt.

Det ældste Billede af Roskilde Domkirke. Illustration fra Arthur Fang: Roskilde.
(Erh. Flensborgs Forlag.)

Arthur Fang: Roskilde.

Paa Erh. Flensborgs Forlag er i Aar udkommet en Bog om Roskilde, som man ikke bør undlade at henlede dette Blads Læseres Opmærksomhed paa, fordi den paa en straalende Maade fortæller om vor gamle Skolebys Tilværelse i svundne Tider. Det er kun 1. Bind, omhandlende Middelalderen, der endnu har set Dagens Lys, men næste Bind er under Udarbejdelse. Forfatteren er den kyndige Lokalhistoriker, Direktør *Arthur Fang* (St. 01), og han har ikke gjort de Forventninger, som man paa Forhaand nærde til Bogen, til Skamme. I Forordet siger han, at Fremstillingen helt er bygget paa trykte Kilder, men til Vurdering af dette store Stof udkræves en omfattende Viden, og at man her er kommet til den rette, ses deraf, at den lærde Dr. Arhning ingen Fejl har kunnet finde i den 350 Sider tykke Bog. Forlaget (*A. Flensborg St. 01*) har kælet for Værket ved at give det et overordentligt fornemt Udstyr og forsyne det med en Rigdom af fine og interessante Billeder.

Det, *Arthur Fang* tilsigter, er i en fortællende, folkelig Fremstilling at give Træk af Byen, dens Hverdagsliv og dens Historie, og det lykkes ham til Fuldkommenhed, i et livfuldt og funklende Sprog, at faa Middelalderens Roskilde til at genopstaa lyslevende for vore Øjne, medens vi læser. *Arthur Fang* føler sig først og fremmest som Journalist, og det skal siges, at han tilfulde mestrer den Kunst at servere sit Stof. For at bruge en slidt Anmelder-Kliché: Man læser Bogen som en spændende Roman. Som karakteristisk for hans Teknik skal Bogens Begyndelse citeres: »Dannerne var fra gammel Tid Kristne, men tjente ikke desto mindre Afguderne efter Hedningeskik. Nu hændte det en Gang, at der ved et Gilde, hvor Kongen var til Stede etc.« Ikke sandt, man skal lige til at holde op, men saa kommer der en Historie, og saa bliver man hængende, og det har just været

Meningen. Det er ikke uden Grund, at Arthur Fang straks berører Kristendommens officielle Indførelse, thi det er Religionen, som Roskilde skylder, om ikke sin Oprindelse, saa i hvert Fald sin Storhed og Berømmelse, thi her lægger Kong Harald Øens første Kirke, og Roskilde bliver derved den nye Tros Hovedsæde igennem hele Middelalderen, der kun bliver begribelig, naar den anskues i Katolicismens Lys. Som Arthur Fang skriver: »Uden Kirke, ingen Middelalder. Kun hos Kirken er der Mulighed for Tilværelsen, uden den kun Mørke og Død og evig Fordømmelse. Med Banlysningens Forfærdelighed kuede Kirken hver og en. Dette er Baggrunden for dens uhyre Magt og Rigdom, Baggrunden for hele Livet i Middelalderen.«

Arthur Fang tager Livet af den gamle Tro paa, at Roskilde i Middelalderen var synderlig stor. Man regner med allerhøjest 5000 Indbyggere, og de gamle Volde, som han lader os følge rundt, er Byen i Dag vokset langt udover. Om nogen tæt Bebyggelse i Købstaden har der heller ikke været Tale, tværtimod. »Mellem brede Gaarde og lave Huse er der Plads til store Haver,« skriver Arthur Fang. »Intet her er stift eller kantet, Gader og Stræder buer sig blødt og afspejler en sindig Færdsels rolige Rytme. Voldene, som engang hegnede Byerne, var ingen Spændetrøje og dannede ingen skarp Grænse, kun det grønne Land, som kuplede sig lidt, inden det gik videre ind mellem Husene.«

Selv om Boghandler Flensborg har forbudt Anmelderen at skrive Bogen af, kan jeg ikke nære mig for at citere Forfatterens funklende Skildring af en Foraarsdag i Middelalderens Roskilde:

»Lad os nu i Tanken kaste et Blik paa Middelalderens Roskilde en fin Foraarsdag. Volden flammer med Græs saa friskt, at det svier i Øjnene. Som lysegrønne Skyer staaer Havernes Træer. Højt over Byen Domkirken; Solen bager dens Blytages graa Elefanthud. Her og der — mange Steder — dukker smaa graalige Sognekirker op, og som faste, firelængede Herregaarde ligger de store røde Klosterkomplekser. Langs Gaders og Stræders sortegraa Strimer: hvide, lerklinede Gaarde med jordgraa Straatage og smaa muldfarvede Huse af Træ. Omkring Domkirken, ned over Bakkehældene i Nord og Vest og ogsaa hist og her paa Hovedstrøg og ved Hovedgader: de Gejstliges, Gildernes og Laugenes Stenhuse med røde Tage. Roskilde var dog mest som en stor Landsby at se til, blot lidt rigeligt pyntet med Klostre og Kirker.

Et prægtigt og bølget, for største Delen højt Terræn har Roskilde haft til sin Raadighed. For det er vel — og var vel især — bedre at bo over et Bakkedrag, hvor Regn og Rendestenspløre kan faa Afløb, og hvor Vindene puster Friskhed, end ligge sammenklemt nede i et Hul? Paa et højt løftet Plateau breder Byen sig med Udløbere ned ad Bakkedragets grønne Flanker — — denne friske, danske Bjergby. Overalt i Bakkehældene brød Kilder sig Vej, og deres Vande samledes i Sænkningernes blanke Damme. Middelalderens Roskilde havde rigelig Plads. Voldringen, der hegnede den egentlige By, var draget med Storsyn.

Tro ikke, at Voldene har staaet skarpkantede og ingeniørkorrekte med et pænt Græstæppe over; det hele er hurtigt blevet hygget med et Vildnis af selvsaaede Træer og Buske og en Herlighed af Planter. Den vilde Kørvel har lyst i al sin Pragt, Abild, Rose og Hyld har blomstret, og nede ved Voldgravens Sump har eventyrlige Skræppeskove rejst deres kølige Haller.«

Vi gaar med Arthur Fang rundt i Byen, gennem dens Gader og Stræder og ind i dens Kirker og Klostre, møder dens Borgere og hilser paa dens talrige gejstlige Personer og lærde Folk. Vi besøger ogsaa vor gamle Domskole og ser indenfor i Kongsgaarden. Vi bliver præsenteret for Roskilde-Bispen i al hans Herlighed og hilser paa det mægtige Domkapitel, for blot at nævne nogle enkelte af de talrige vidunderlige Oplevelser, Arthur

Fang bereder os. Den nødvendige Kulturhistorie, der er en Forudsætning for Forstaaelsen af meget af det mærkelige, vi møder undervejs, er mesterligt flettet ind i Teksten, og alle berømmelige, historiske Begivenheder, der knytter sig til Roskildes Navn genfortælles paa en livlig og fængslende Maade. Og hvad faar vi ikke at vide om Domkirken og dens Forgængere paa Stedet: Trækirken og Fraadstenskatedralen? Nu maa Boghandler Flensborg igen undskylde mig, at jeg citerer:

»I Domkirkens store Rum, som nu ligger øde hen Ugen lang, har der tidligere til Stadighed udfoldet sig et mærkeligt Liv. Fra tidlig Morgen til Nattens Komme, hver Dag Aaret rundt, har Gudsdyrkelsen ikke aflaget. Dagtider og Messer har vekslet med Sjælemesser ved Sidealtre og i Kapeller samt med Begængelser i Koret. Processioner har bevæget sig Kirken rundt, undertiden ogsaa ud af denne. En hundredtallig Skare af Kanniker, Korvikarer, Alterpræster og Korskolarer samt andre Medhjælpere har Dagen lang været i Virksomhed. Gennem Luften, der var tung af Røgelse og flakkende belyst af Vokslenses spinkle Flammer, har Sang og Recitation uophørlig bølget — ihukommende Salmistens Ord: Jeg vil love Herren til hver en Tid.

— — —

Roskilde har Middelalderen igennem levet sin Dag under en ustandselig Tone-regn; til alle Tider og fra alle Kanter af Byen er smaa Lydbække kommet rislende og nu og da en Lydflod brusende fra Domkirken. — Roskilde Ringen fik aldrig Ende — —. Fra Domkirkens Tagrytter, fra alle Klostre har Klokker kaldt Kanniker, Munke og Nonner til Tidebønner i Korene. Til Messe har Klokker ringet fra Domkirken og alle Sognekirker. Ved Morgen, Middag og Aften har Angelus-Klokken mindet om Tid for Bønnen til Guds Moder. — Laa et Menneske paa sit yderste, blev Klokken i hans Sognekirke rørt for at skaffe Udfærd for hans udødelige Sjæl fra den jordiske Elende. — Dagen lang har Malmens Lyd løftet Luften over Staden.«

Bogen være hermed paa det varmeste anbefalet alle gamle Roskildensere.

Hans Rønø.

Roskildenser-Samfundets Dagbog.

Generalforsamling 1944.

Generalforsamlingen den 28. Oktober 1944 aabnedes Kl. 14,00 i Roskilde Katedralskoles Solennitetssal. Formanden bød den usædvanligt velbesøgte Generalforsamling Velkommen og foreslog Rektor til Dirigent. Rektor valgtes enstemmigt og gav Ordet til Formanden, der aflagde Beretning for Aarene 1942—43 og 1943—44. For det første Aars Vedkommende henviste han til »Roars Kilde«s Omtale af Begivenhederne og vilde derfor nøjes med at beskæftige sig med det sidst forløbne Aar, der paa Grund af Forholdene havde været ret tamt. Formanden gik ud fra, at Forsamlingen billigede Grundene til, at der sidste Aar ingen Generalforsamling og Stiftelsesfest havde været. Imidlertid havde Bestyrelsen ment det rigtigt i Aar at indkalde til Generalforsamling, selv om der ikke kunde blive Tale om Fest. Generalforsamlingen holdtes paa Foreningens 28-Aars Fødselsdag, og Formanden takkede Rektor, fordi denne saa smukt havde mindedes Dagen overfor Bestyrelsen ved Lovsang, hvor han som Formand havde faaet overrakt en smuk Buket Roser af en Skolepige, et Barnebarn af en af Foreningens Stiftere, afdøde Sagfører Knud Johannsen. Formanden omtalte derefter Sammenkomsten i Ingeniørhuset den 20. Marts og Rusfesten paa Translokationsdagen i Juni, der begge havde været meget vellykkede. Et herligt Lyspunkt havde Sjøbergs store Gave paa 10.000 Kr. været. Fondens samlede Midler var derved bragt op paa over 40.000 Kr., saaledes at Foreningen nu saa sig i Stand til at hæve Udlaansgrænsen fra 1000 til 1500 Kr. Formanden bragte Sjøberg en hjertelig Tak. Ogsaa et Bidrag paa 300 Kr. til Understøttelsesfonden fra den gamle Lektor Heuer takkede Formanden for. Bestyrelsen havde været beskæftiget med Forslag til nye Love, og det nedsatte Udvalg, Fryd. Michelsen og Sprechler, havde heri lagt et stort Arbejde. Vort Aarsskrift, »Roars Kilde«, der begyndtes saa fortræffeligt under Rørdams Redaktion og senere fortsattes ikke mindre godt under Rønøs, ansaa Formanden for at være et af de bedste Blade i sin Art. Foreningens Revisor, Direktør Erbe, havde villigt lovet, at Roskilde Sparekasse fremtidig vilde overtage Administrationen af Studie- og Understøttelsesfondens Midler for et meget ringe Vederlag, og fortjente stor Tak for dette smukke og kammeratlige Træk. Fondens nye Navn: Studie- og Understøttelsesfonden, skyldtes et Forslag fra Fuldmægtig Martin Nielsen. I det nye Lovforslag var der nu fastsat nærmere Regler for Fondens Virkemaade, hvilke Regler hovedsageligt skyldtes Fryd, der som mangeaarig Leder af »Dansk Studiefond« var i Besiddelse af et nøje Kendskab til en saadan Fonds Teknik. Roskildenser-Samfundets Legat var blevet tildelt Realist Kaj Holmblom, mens Student Ib Suldrup Hemmingsen havde faaet Ahlefeldts Legat. Desuden havde Skolen som sædvanlig faaet en Række Gymnastik- og Idrætspræmier. Medlemstallet nærmede sig nu stærkt 1000. I Øjeblikket var der ca. 970 Medlemmer. Formanden sluttede med at mindes de siden sidste Generalforsamling afdøde Medlemmer: Rektor Boëtius og Lektor Rathdach, Direktør H. C. Andersen (R. 94), stud. med. Cato Bakman (St. 38), Rektor S. A. Christensen (St. 79), Sagfører J. E. Jacobsen (E. 88), Købmand Will. Jacobsen (St. 16), Købmand W. P. Jacobsen (Udg. 94), Greve Aage Moltke (St. 84), Læge Aage Petri (St. 84), Postmester Rogers (R. 92), Dommerfuldmægtig Schewing (St. 11), Redaktør Erik Svarre (St. 04), Ingeniør Thorning Madsen (St. 89), Statsadvokat Thomsen (St. 00), og Samfundets ældste Medlem, Direktør Vestesen (St. 78).

Werner fik Decharge for de reviderede Regnskaber, der var offentliggjort i »Roars Kilde«.

Herbert Hansen meddelte, at Waldemar Oxholms Legat nu havde naaet Minimumsgrænsen, Kr. 3000, hvorefter det var Meningen at foretage den første Uddeling ved førstkomende Rusfest. Herbert Hansen overrakte til Slut Kammerherren Legatet.

Bestyrelsen in pleno og begge Revisorer blev genvalgt.

Fryd gennemgik derefter de væsentlige Lovændringer. I de forelagte Forslag var alt, hvad der vedrørte Medlemmernes Forhold til Foreningen, nu at finde, medens alt vedrørende Bestyrelsens Fordeling af det interne Arbejde var overført til en særlig Instruks. En Instruks for Revisionen vilde blive udarbejdet i Samarbejde med Revisorerne. Om »Roars Kilde«, der slet ikke var nævnt i de gamle Love, var der nu fastsat bestemte Regler. Kontingentet vilde fortsat være 5 Kr. for de ældre og 2 Kr. for de yngre, men det stod naturligvis enhver frit at indbetale et større Bidrag. Hvad Studie- og Understøttelsesfonden angik, var der særlig Grund til at nævne, at Kravet om Sikkerhedsstilling fremtidig kunde fraviges, hvis en virkelig dygtig Ansøger havde Vanskelighed ved at finde en Kautionist. Fonden vilde fremtidig ogsaa kunne yde Hjælp til ældre nødlidende Kammerater. I de nye Love fastsloges det, at Rusgildet skulde holdes i Roskilde. En stor Fordel var det, at de gamle Paragraffer nu var afløst af klart affattede Bestemmelser, og Fryd takkede Udvalget og Bestyrelsens øvrige Medlemmer for Hjælpen hermed.

Bestyrelsens Forslag med indsendte Ændringsforslag blev derefter vedtaget med den fornødne Stemme flerhed.

Martin Nielsen takkede for de nye Love, der var haardt tiltrængt, og tilsagde sin Støtte til Studie- og Understøttelsesfondens fortsatte Vækst. Han anbefalede varmt Medlemmerne at indmelde sig livsvarigt, hvorved Kontingentet, Kr. 100,—, gik direkte i Fonden. Han lovede selv at skaffe mindst 10 livsvarige Medlemmer. Det var hans Haab, at Idéen med Fonden maatte smitte Landet over, hvorved et socialt Problem kunde blive løst.

Ogsaa Arkitekt Heiberg takkede Bestyrelsen, men foreslog, at man venter med at indmelde sig livsvarigt til en mere fremrykket Alder, medens man Livet igennem betaler noget mere end Minimumskontingentet. I øvrigt kritiserede han Tidspunktet for Generalforsamlingens Afholdelse. Kl. 14 kunde kun Direktører og Grossererere møde.

Sprechler redegjorde for Understøttelsesfondens Virksomhed. I 1942—43 havde der været 3 nye Laan (1 til en stud. jur. og 2 til seminariestuderende) à 1000 Kr. I 1943—44 havde der, formodentlig paa Grund af Pengerigeligheden, intet Udlaan været. I Tidens Løb var der nu ialt givet 47 Laan til 45 Laantagere. Tilbagebetalingen gik rask, særlig i de to sidste Aar. Ialt var nu tilbagebetalt 29.300 Kr. Det samlede Udlaan androg 42.200 Kr., saaledes at der nu ialt udestod 12.900 Kr. Af Laantagerne var 34 Studenter, 9 Realister og 2 af andre Kategorier, idet Laan ogsaa ydes til andre end studerende. Der havde været 33 mandlige og 12 kvindelige Laantagere. Af Laantagerne havde de 34 faaet 1000 Kr., 1:1200, 1:900, 2:800, 1:600, 7:500 og 1:400 Kr. Foreningen havde kun haft Glæde af Virksomheden. Der havde kun været en enkelt Restance, der for længst var berigtiget, og overhovedet aldrig noget Tab. Laantagerne havde rigtigt opfattet Laan fra Roskidenser-Samfundet som Æreslaan.

Arkitekt Heiberg paatalte, at Generalforsamling ikke var afholdt i Fjor, og at et Forslag om en Søndagssammenkomst, som han havde indsendt til »Roars Kilde« sidste Aar, var blevet nægtet Optagelse. Det var utilstedeligt saaledes at undertrykke andres Tanker.

Formanden svarede, at en Debat om disse Spørgsmaal ikke burde finde Sted, men bad Generalforsamlingen forstaa, at Bestyrelsen havde haft sine meget gode Grunde til at handle, som sket var.

Dirigenten meddelte, at det tidlige Tidspunkt var sat af Hensyn til tilrejsende Medlemmer, der skulde hjem i god Tid, og bragte derefter en Tak. »Naar en fremmed kom-

mer til denne By og denne Skole, er det en Oplevelse at møde et Skolesamfund som dette.« Det var en stor Opmuntring at faa de mange Lyspunkter, som R.-S. bragte Skolen, kastet ind i det daglige Arbejde. Rektor takkede for Gymnastik- og Idrætspræmierne, for Tilskuddet til Forlystelseskassen og for Legaterne. Ligeledes takkede Rektor for Anskaffelsen af Mikrofonanlægget, som det var en stor Fordel at have ved Festerne, og udtrykte ligeledes sin Taknemmelighed over, at Skolen havde faaet Lov at benytte det ved Translokationerne i Skolegaarden. Rektor sluttede med at udbringe et Leve for Bestyrelsen, som Formanden kvitterede for med et: Rektor leve.

Efter Generalforsamlingen var Samfundet Vært ved en Kop Kaffe paa »Prinsen«.

Fra Rusfesten paa »Fjordvilla«.

Rusfest 1945.

Den store aarlige Fest for Roskilde Katedralskoles Dimittender var i Aar henlagt til »Fjordvilla«, for første Gang i Roskildenser-Samfundets Historie, men Festen blev en saadan Sukces, at man nok tør spaa, at »Fjordvilla« ogsaa i Fremtiden vil blive Rammen om Roskildenser-Samfundets Rusfester. Med sine rummelige Lokaler og store Have er Etablissementet ideelt for en Sommerfest med mange Deltagere. Ved Aarets Rusfest var der ca. 420 Gæster, heraf 48 nybakte Studenter og Realister, og Restauratør *Petersen* (kendt med Roskildenser-Samfundet fra sin mangeaarige Virksomhed paa »Prinsen«) skilte sig smukt fra sin Opgave at sørge for de mange Mennesker. Menuen bestod af Tarteletter, Kyllingesteg, Is og Kaffe. Salen var smykket med Roskildenser-Samfundets Fane samt med et stort Skilt over Scenen: »Velkommen til Rusgilde paa Fjordvilla«, der var en Op-

mærksomhed fra Værten. Under Middagen klappede alt paa bedste Maade, og ved Lukketid blev der som en sidste Betænkksomhed fra Værten afbrændt Baal i Haven. Intet Under, at Folket tvangsfremkaldte den beskedne Hr. Petersen, der blev hyldet med et rungende Hurra.

Men tilbage til Begyndelsen. Allerede Kl. 15 gik man til Bords med Rektor og det samlede Lærerkollegium med Ægtefæller i Spidsen. Da Festens ædle Giver, Næstformanden, Lensgreve *Ahlefeldt Laurvig*, desværre paa Grund af Influenza havde maattet gaa til Sengs, præsiderede Direktør *Sprechler*, der indledte med at oplæse et Telegram til Lensgreven, hvori han blev takket for sin store Kærlighed til Roskildenser-Samfundet og sin Gavmildhed overfor Medlemmerne (Lensgreven afholder hvert Aar samtlige Udgifter ved Rusfesten, saa Deltagelse er aldeles gratis for Medlemmerne). Direktør *Sprecher* mindedes derefter de 5 Skolekammerater, der mistede Livet i Kampen mod Tyskerne og udtalte et »Ære være deres Minde«. Sluttelig motiverede Direktør *Sprechler* et Leve for Kongen, der efterfulgtes af Nationalsangen.

Lektor *Werner* holdt Rustalen. Han indledte med at citere Drachmanns gamle Verslinje »Held for dem, der blev Studenter i den rette Tid« og udtalte, at det kunde med Sandhed siges om Rus'erne 1945, hvoraf saa mange havde taget aktiv Del i Frihedskampen, baade i Bladgrupper, Militærgrupper, som Kurerer og som Opsamlere af Vaaben. I alt, hvad de her havde oplevet, havde de faaet en god Startkapital. Det med frit at tænke, tro og tale, var før 1940 blevet noget gammeldags og selvfølgeligt. Først da disse Rettigheder blev os frarøvet, opdagede vi deres umistelige Værdi. Vi har lært, som den gamle Faust siger det:

Kun den fortjener Frihed sig og Livet,
som vinder dem i Kamp hver Dag paany.

Og mange har betalt Prisen. Mange unge gik ud og ydede alt, selv Livet, uden store Ord og Lader. Naar man spurgte dem, svarede de blot: Ja, nogen skal jo gøre det. I lærte Betydningen af Sammenhold og Kammeratskab. I lærte at sætte egen Forfængelighed og Bekvemmelighed til Side og paatage Jer de kedeligste Job, fordi de nu engang skulde gøres. I lærte Fællesfølelse og folkeligt Fællesskab i Kampen for Frihed. Det skal være mit Ønske, at I med Jeppe Aakjær maa kunde sige:

Fra Folket vi kommer,
til Folket vi gaar.
Dets Lykke skal være vor Lov.

Lektoren sluttede med at advare Dimittenderne mod at lægge sig til Hvile paa vundne Laurbær. Naar de kom ud i Livet, opdagede de snart, hvor lidt de kunde. De skulde bestandig dygtiggøre sig, ellers blev de Filistre, og en Filister var, som Professor Vilh. Andersen definerede det: En Mand, der ikke kan forstaa, at der findes Ting, han ikke kan forstaa. De unge vilde nu snart faa Stemmeret og blive medansvarlige for Landets Styre, saa de skulde gennem Læsning søge at komme til Klarhed, saa de ikke saa let blev Ofre for politiske Kvaksalvere, og de skulde bestandig holde Øjet aabent for Kunstens og Litteraturens grønne Enge og derfra hente Kraft til det daglige Arbejde.

Landsretssagfører *E. Fryd* hyldede Skolens Leder og Lærere og udbragte et Leve for dem. Efter at en Sang til Lensgreve *Ahlefeldts Laurvigs Ære*, skrevet af Arkitekt *Leo Heiberg*, var blevet afsunget, talte Rektor, takkede Landsretssagfører *Fryd*, hvis betydningsfuld Arbejde med Dansk Studiefond Rektor fremhævede. Rektor sluttede med et Leve for de Kvinder, der aktivt havde deltaget i Danmarks Frihedskamp.

Student *Bent Severin* talte paa Dimittendernes Vegne og bragte en Tak til Lensgreven, Roskildenser-Samfundet, Rektor og Lærerne, der havde forstaaet ikke alene at docere Lektier, men ogsaa at indpode de unge en varm og ægte Fædrelandskærlighed.

Kirkegaardsinspektør *Rønø* hyldede Skolen med et Digt af Forfatteren Holger Rørdam og meddelte, at Roskildenser-Samfundet nu talte over 1000 Medlemmer. Som Repræsentant for Bestyrelsen kaldte han Medlem Nr. 1000, Student fra 1944, Frøken *Else Ertmann*, frem og overrakte hende et Dannebrogflag paa Fod. Frk. Ertmann blev stormende hyldet, og »Der er et yndigt Land« blev afsunget.

Yderligere talte Ingeniør *Hellborn* og Adjunkt *Hellner*, der afkrævede de unge et Løfte om at føre Aanden fra 5. Maj ud i Handling.

Stemningen ved Bordet hævede sig til Kogepunktet ved Afsyngelsen af en aktuel og meget morsom Vise af Fuldmægtig *Gehl-Madsen*, — — og saa hævedes Bordet, og man spredtes i Selskabslokaler og Park for at drikke Kaffe. Bagefter gik saa Dansen indtil Lukketid. Men Kl. 9 gaar ingen hjem, og paa Rektors venlige Indbydelse fortsattes Dansen under Linden i Skolegaarden. Og det blev en straalende Oplevelse i det vidunderlige Vejr. Skolegaarden var festlig smykket med kulørte Lygter, og Dansen gik med Liv og Lyst langt ud i den lyse lune Sommernat.

Kontingentet

andrager mindst 5 Kr. for Medlemmer over 25 Aar, eller mindst 2 Kr., og bedes indbetalt paa Roskildenser-Samfundets Postkonto ved Hjælp af indlagte Indbetalingskort i Løbet af en Maaned. Efter den Tid udgaar Postopkrævningerne. De sparer 20 Øre ved at benytte Indbetalingskortet.

Hos Medlemmer i Roskilde bliver Kontingentet som hidtil opkrævet gennem Inkassator.

Føler nogen Trang til samtidig at sende et Bidrag til Understøttelsesfonden, stort eller lille, er et saadant meget velkomment. I det forløbne Regnskabsaar har vi haft den Glæde at modtage fra forskellige Medlemmer Bidrag paa godt 913 Kroner, hvorfor jeg herved paa Bestyrelsens Vegne bringer Giverne en hjertelig Tak.

Alle Dimittender og Jubilarer modtager dette Nummer af »Roars Kilde«. Vi haaber paa mange Indmeldelser.

A. WERNER,
Kasserer

En Baaltale.

Fuldmægtig *Gehl-Madsen* (St. 28) synes med Rette, at vi savnede en Baaltale ved Rusfesten i Aar, hvor »Fjordvilla«s Vært, som omtalt i Referatet, til vor Ære havde foranstaltet Sct. Hansblus i Haven. »Skulde den ikke have lydt noget lignende dette?« spørger han i et Brev til Redaktionen. Jo, det synes vi, den skulde, og derfor tager vi den her, post festum, og siger ham Tak til, fordi han saa smukt faar sagt det, som vi hin uforglemmelige Aften alle følte.

Den lyse Sommernat har holdt sit Indtog i vor Gaard,
den femte Maj i Aar, som før i Tusinder af Aar.
Krystalblaa bued Himlen højt sit Hvælv fra Rand til Rand,
og favned med sit Sølvskær hele Danmarks skønne Land.
Og lyse Dage fulgte i de lyse Nætters Spor,
som Lyshav kom de uvant mod en hærget, mørklagt Jord.
Den lyse Dag, den lyse Nat, den lyse Tid var inde,
og Danmarks Fremtidshaab sprang ud af dette Lysets Minde.
Men Aaret gik mod Solhverv, Dag og Nat tog til i Glans,
og Solen stod i Zenith over Landet ved Sct. Hans,
da fylked' Danmarks Ungdom sig om Baalets gyldne Skær
og hilste Lysets Komme efter Mørkets Stimandsfærd.
Som Hjemmet drager Børnene, naar Tordenskyen viger,
drog scolae roskildensis sine Dreng, sine Piger,
de førtes hid som Blomstens Frø fra Nord og Syd med Vinden
og dansede i denne Nat om Baalet og om Linden.
Befriet for de Baand, der basted' Danmark, gamle — unge,
brød Sangen frem mod Lyset, Livet, Glæden fra hver Tunge.
Kan Glæden ved at leve nogen Sinde tænkes større
end saadan som vi mødte den Sct. Hansnat 45?
Mens Baalets klare Luer brændte Raaddenskabens ud,
stod Lindens Krone hvælvet med de friske, grønne Skud,
og Roskild' Skoles Ungdom svor ved Frihedsaarets Bavn
hver Plet, hver Glans at bære paa vort gamle Danmarks Navn.

»Plus«.

Roskildenser-Samfundets Regnskab.

1. Aug. 1944—31. Juli 1945.

A: Kasseregnskab

Grundfonden:

Overført fra forrige Aar		Kr.	572,57
Renter af Sparekassebeholdning	Kr.	23,39	
Renter af Obligationsbeholdning	»	94,50	» 117,89
			Kr. 690,46
÷ Renter overført til Understøttelsesfonden			» 117,89
At overføre til næste Aar			Kr. 572,57

Studie- og Understøttelsesfonden:

Overført fra forrige Aar		Kr.	9.138,10
Bidrag fra livsvarige Medlemmer	Kr.	200,00	
Bidrag fra Kontingentbetalere	»	913,00	
Gave fra Overlæge Sjøberg	»	10.000,00	
Renter af Grundfonden	»	117,89	
Renter af Bank- og Sparekassebeholdning	»	520,63	
Renter af Obligationsbeholdning	»	447,50	
Renter af udlånte Midler	»	246,09	
Afdrag paa Laan	»	4.800,00	» 17.245,11
			Kr. 26.383,21
Udlaan af Fondens Midler	Kr.	1.000,00	
Kurstab ved Udtrækning	»	47,44	
Diverse Udgifter	»	140,30	» 1.187,74
At overføre til næste Aar			Kr. 25.195,47

Driftsfonden:

Overført fra forrige Aar		Kr.	4.146,59
Indtægter i Regnskabsaaret:			
Medlemsbidrag (Minima) og Restancer	Kr.	3.984,00	
Renter af Giro og Sparekassebeholdning	»	122,96	
Ahlefeldts Legat	»	500,00	» 4.606,96
			Kr. 8.753,55

Udgifter i Regnskabsaaret:

Generalforsamlingen	Kr.	364,45	
Rusfesten paa »Fjordvilla«	»	210,70	
»Roars Kilde« Nr. 26	»	1.109,65	
Flidspræmier til to Dimittender	»	200,00	
Gymnastikpræmier	»	160,55	
Tilskud til Skolens Forlystelseskasse	»	73,71	
Administrationsudgifter	»	530,84	
Kranse, Blomster m. m.	»	50,60	» 2.700,50
<hr/>			
At overføre til næste Aar			Kr. 6.053,05

B: Samlet Kapitalformue

Grundfonden:

Sparekassebeholdning	Kr.	572,57	
2100 Kr. 4½ % Østift. Kreditf. 13. Serie	»	2.163,00	Kr. 2.735,57

Studie- og Understøttelsesfonden:

Sparekasse- og Bankbeholdning	Kr.	25.195,47	
2000 Kr. 4½ % Østift. Kreditf. 13. Serie	»	2.060,00	
1000 Kr. 4 % Østift. Kreditf. 13. Serie	»	1.017,50	
5000 Kr. 4½ % Ny jyske Købst. Kreditf. 8. Serie	»	5.162,50	
2000 Kr. 4 % Ny jyske Købst. Kreditf. 9. Serie...	»	2.030,00	
Udestaaende Laan	»	9.100,00	Kr. 44.565,47

Driftsfonden:

Beholdning ved Regnskabsaarets Slutning			» 6.053,05
Ahlefeldts Legat			» 10.000,00
<hr/>			
Samlede Midler			Kr. 63.354,09

Det Raben-Levetzau'ske Fonds Bidrag til Fremstilling af et Værk om Roskilde Katedralskoles Historie udgjorde pr. 31. Marts 1945 med Renter Kr. 1161,80.

Roskilde, den 8. September 1945.

A. WERNER

Kasserer

Den kære gamle Nr. 9, Gennemgangs-klassen, hvorfra der var Indgang til tre andre Klasseværelser. Hvorledes man undgik at blive et nervøst Vrag ved at undervise i et saadant Lokale, maa forblive en Gaade. Ved Bordet ses Forretningsfører *Axel Christensen*, der er 25-Aars Studenterjubilar.

„Kildekalk“.

Rektor har nu oprettet en Elevgang med Billeder af berømte Elever. Foreløbig er ophængt: kgl. Skuespiller *Ferdinand Lindgreen*, (1775—1842), Filosoffen, Professor *Henrik Steffens* (1773—1845), Overlærer, Redaktør af »Fædrelandet« *Johs. Dam Hage* (1800—1837), Forfatteren *Carl Bagger* (1807—1846), Politikeren *Hother Hage* (1816—1873), der stemte imod Freden i 1864, Arkæologen, Maleren og Lokalhistorikeren, Professor *Jacob Kornerup* (1825—1913), Forfatteren *Vilh. Topsøe* (1840—1881), Politikeren samt Finansminister *Vilh. Lassen* (1861—1908). Desuden har Rektor ophængt en Mindetavle for Sprogforskeren *Peder Syv* (1631—1702), en Kopi af hans Diputatorløfte fra 1651 i den gamle Regensprotokol og desuden et Billede af *Peder Syvs Hus* i Næstved. Endelig finder man paa Elevgangen et Billede af Kemikeren *Johan Kjeldahl*, en Gave fra Carlsberg Bryggerierne.

Til Bispegangen er fremskaffet Billeder af gamle Bispeslotte, der i Middelalderen tilhørte Biskoppen af Roskilde: *Dragsholm*, *Gjorslev* og *Kalundborg*. Teksten til disse Billeder er affattet af Adjunkt *Niels A. Christiansen*.

Udfor Roskildenser-Samfunds-Tavlen er ophængt et Billede af afdøde Fotograf *Hude*, der skænkede Midlerne til Roskilde-Værelset paa Kvinde-Regensen.

Ved Translokationen var der adskillige, som Rektor lettede for et svært Tryk ved at meddele, at Skolen havde besluttet sig til at lade samtlige Elever rykke op i den næste Klasse. Grunden til denne Bestemmelse var, at saa mange uden egen Skyld havde maattet forsømme, bl. a. flere, der havde deltaget i Modstandsbevægelsen, hvad der i nogen Grad havde influeret paa saavel Aars- som Eksamenskarakterer. Der blev saaledes slet ingen Oversiddere, og det er vist aldrig før set.

Den 18. August i Aar fejrede Lektor *Aksel Sørensen* sit 25-Aars Jubilæum som Lærer ved Skolen og blev mægtigt hyldet af saavel Rektor og Kolleger som Eleverne. Alle gamle Elever, der har haft Lektor Sørensen som Lærer, vil forstaa og slutte sig til denne Hyldest. Vi husker ham for hans gode Humør i Timerne og ikke mindst paa Skolerejserne, og vi husker ham som en festlig Dilettantskuespiller. Men lad os dog ikke for alt dette glemme, at han var os en god Lærer. Det er trods alt det vigtigste. »Roars Kilde« bringer en forsinket, men hjertelig Lykønskning til den afholdte Lektor.

Adjunkt, Frøken *Gerda Mørup-Petersen*, er blevet bevilget Orlov til Jul, fordi hun skal være Plejemor for et Hold hollandske Børn. Cand. mag. *Epstein* er konstitueret i hendes Embede i Mellemtiden.

Skolen er nu saa stor, som den ikke har været siden Middelalderen, ialt 437 Elever. Pladsmangelen er følelig. Vandreklasser uden fast Tilhold hører til Dagens Orden.

Rektor har faaet Meddelelse om, at Skolebygningen ud mod Domkirkepladsen samt Rektorboligen er fredet i Klasse B.

Blandt Skolens gamle Elever findes flere frivillige i de allierede Hære, saaledes Brødrene *Frank* og *Erik Sørensen*. Frank udgik af I G. og Erik er Student fra 1939. Sammen med deres Fader naaede de den sidste Baad til Canada, før Krigen begyndte, og meldte sig begge til den canadiske Hær. Frank blev Jagerflyver og avancerede til Officer. Han blev skudt ned over Tunis og blev bragt i tysk Fangenskab til Polen, hvor han blev befriet ved Kapitulationen. Frank virkede under Krigen i »Intelligent Service« og har nu efter Freden været beskæftiget i Italien og Tyskland.

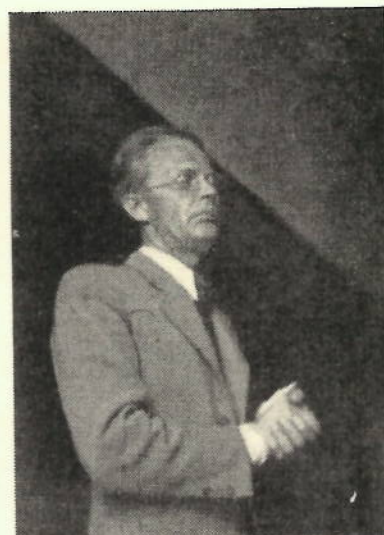
En anden gammel Elev, *Leif Olsen*, der ogsaa er Student fra 1939, har deltaget i Krigen som Sergent i R.A.F.

Lektor *Werner*, der underviser nogle Aftener om Ugen paa Handelshøjskolen i København har haft trange Kaar under den mangelfulde Toggang. Han kunde nok komme ind, men han kunde ikke komme hjem igen. Nætterne maatte han tilbringe paa en Divan i Handelshøjskolens Kælder og saa tage et tidligt Morgentog hjem til den lille By. Helt galt var det en Morgen, hvor Toget blev saboteret. Der var intet andet at gøre end at stikke Tommelfingeren i Vejret paa Roskildevej og ved at skifte fra Lastbil til Lastbil, som han mere eller mindre adræt besteg, lykkedes det ham til sidst at naa til Vejs Ende.

I Aar har vi tre Roskildenser-Ægteskaber at notere. Ingeniør *Hans Henning Jensen* (R. 38) og *Inger Teglbjerg* (R. 38), Bogholder *Uffe Petersen* (St. 37) og *Birgit Jacobsen* (Udg. 38) samt cand. pharm. *Walther Dybdahl Jensen* (St. 36) og *Tove Petersen* (R. 37). Roskildenser-Samfundet lykønsker.

Billeder fra 1918. Fra venstre: Adjunkt *Morthorst*, Adjunkt *Ostenfeld*, Domorganist *Camillo Carlsen*, Overlærer *Schoustrup* og Overlærer *C. C. Christensen*.

Til venstre: Lektor *Werner* ved Morgenmaden i Aamosen, hvor et Hold Katedralskoleelever i Sommer havde en Udgravningslejr. I Midten: Lærerskovtur til Herthadalen. Ved Bordet ses Rektor *Lauritsen* og Dr. *Arhning*. Til højre: Adjunkt *Johannsen* forbavses over, hvor lidt hans Elever kan.

Skolebladet for Katedralskolens Elever, »Quid novi«, redigeret og skrevet af dem selv, er nu gaaet ind i sin 3. Aargang. Det er et særdeles nydeligt Blad, som enhver interesseret kan tegne Abonnement paa ved Henvendelse til Redaktørerne, *Kirsten Reiter* (Tlf. Øbro 8536) og *Lars Feilberg* (Tlf. 2378).

Sammen med »Roars Kilde« følger i Aar Medlemslisten, ordret efter Aargange, saa man straks kan orientere sig. Enhver kan nu hurtigt se, hvilke af sine Kammerater, han savner, og sørge for, at de bliver Medlemmer. Redaktionen nærer ingen Illusioner om, at Listen er fejlfri, og anmoder indtrængende om, at enhver Fejl, det være sig Navn, Stilling, Adresse eller Afgangsaar snarest maa blive meddelt Kassereren, Lektor *Werner* (Tlf. 1462). Roskildenser-Samfundet har nu over 1000 Medlemmer.

Ogsaa et Særtryk af de nye Vedtægter, der blev vedtaget paa sidste Aars Generalforsamling, er at finde som Bilag til »Roars Kilde«.

Ansøgninger om Laan fra Roskildenser-Samfundets Understøttelsesfond stiles til Bestyrelsen og indsendes til en af Fondens to Administratorer: Direktør *H. W. Sprechler*, Ole Olsens Allé 14, Hellerup, eller Fabrikant *K. Michelsen*, Vestergade 23-25, Kbhvn. K.

Husk at melde Flytning. Ellers risikerer De hverken at modtage Indbydelserne til Roskildenser-Samfundets Sammenkomster eller »Roars Kilde«. De sparer Kontingentet, ja vist, men De mister Kontakten med gamle Skolekammerater, og den er meget, meget mere værd end de Par Kroner.

»Roars Kilde« bringer en hjertelig Tak til de mange Medarbejdere, der paa Redaktørens Opfordring velvilligt skriver i Bladet. Det eneste, Redaktøren kan tilbyde dem for deres Arbejde, er Tak, og den skal derfor ikke mangle. Ligeledes Tak til dem, der beredvilligt laaner Bladet Billedmateriale, det være sig Klichéer eller Fotos. En særlig Tak her til Boghandler *Flensborg* (St. 01), af hvis store Kliché og Billedsamling »Roars Kilde« har megen Glæde.

Skulde De have morsomme gamle Skolebilleder liggende, saa tænkt paa »Roars Kilde«.

POUL THOLSTRUP
SMØR OG OST

Raadhusstorvet · Roskilde · Tlf. 106

adm. Direktør
**Laurits
Tholstrup**

VACUUM OIL COMPANY A/S
Smøreliespecialister

MIDDELFART BIO

HANS THOLSTRUP

MIDDELFART HALMVAREFABRIK

ERIK THOLSTRUP

„Danmarks største Køkken“

Telefoner:

*Central 7075	Central 7095	Central 7096
Central 7076	Byen 7076	Eva 7076
Gothåb 7076	Palæ 7076	Ryvang 5047

JACOB THOLSTRUP

ANDELSMEJERIERNES FLØDE-EXPORT

Vesterbrogade 140 · København V.

Telefon: Central 2266

HENRIK THOLSTRUP

DANSK FLASKEGAS CO. A/S

Hovedkontor: Vesterbrogade 10. København V. Telefon C. 9503

Lager og Værksted: Ingerslevsgade 60. København V. Tlf. C. 7096

FILIALER: AARHUS: Dansk Flaskegas Co. A-S, S. Frichsvej, Aarhus. Telefon 1103-1104
MIDDELFART: Dansk Flaskegas Co. A-S, Middelfart. Telefon 129
KØGE: Dansk Flaskegas Co. A-S, Køge. Telefon 850
NYKØBING F.: Dansk Flaskegas Co. A-S, Nykøbing F. Telefon 985

Depoter findes over hele Landet — Nærmere Oplysninger faas ved Henvendelse til Hovedkontoret eller Filialer.
Venter at blive leveringsdygtig fra Nytaar.

KNUD THOLSTRUP

Byens
førende
Teater

*Roskildensere køber
deres Bøger og
Papir hos:*

ARNOLD BUSCK

International Boghandel

KJØBMAGERGADE 49

Lige for Regensen

Telefon Central 2453

C. C. M. OLSEN

(TRAUGOTT-OLSEN)

Forretning for:

Blikkenslagerarbejde, Kobberdækning, Gas, Vand,
Sanitets- og Centralvarmeinstallation, Køleanlæg.

Blaagaardsstræde 7

Roskilde

Telefon *439

VILLIAM KRISTENSEN

Tømrermester med Maskinsnedkeri

TELEFON 257

ROSKILDE

Centralvarme
Køleskabe
Støbegods
Jernkonstruktioner

MAGLEKILDE

Maskinfabrik og Jernstøberi
Roskilde Telefon 41

Indbruds- og Tyveriforsikringsselskabet

DANMARK

DANSK ASSURANCEFORRETNING

Direktor H. C. Andersen

RINGSTEDGADE 14

Tlf. Roskilde 149

LEO HEIBERG

ARKITEKT M. D. A.

ROSKILDE

„BØGEGAARDEN“

TELF. 946

MICHAEL LERCHE STIGAARD

ARKITEKT

ROSKILDE

ALGADE 1

TELF. 1900

SV. ENNGAARD-PEDERSEN

ARKITEKT M. D. A.

ROSKILDE

FREDERIKSBORGVEJ 33

TELF. 1007

A

Einar Kornerup

MURERMESTER OG ENTREPRENØR

Jernbeton-Konstruktioner

Blankavej 10

København

Telefon C. 3573

C. J. Schledermann & Sønner

Murermestre og Entreprenører

Jernbeton

Telefon 122

Roskilde

GRUNDLAGT 1851 TELEFON 107

K Ø B D E R E S V I N E H O S

Lauritz Jørgensen & Co's Eftf.
 Indehaver: C.W. Leegaard

Raadhustorv 2 - Roskilde
 Telefon 2-27

EGEN IMPORT

ROSKILDE KATEDRALSKOLES
EMBLEM
leveres af

GULDSMEDE
C. Andersen & Enig
 ROSKILDE

Tilkendt Medailler for Guld- og Sølvarbejde

Lækreste Kager
Sendes overalt.

**SCHMIDTS
 CONDITORI**

Tif. 103 ALGADE 15 Tif. 103

VEJLE TEXTILFABRIK
 C. MÜLLER

VEJLE

ROSKILDE BETONVAREFABRIK
 REGNAR JØRGENSEN

Københavnsvej 15-17 Roskilde Telefon: 324

<p style="text-align: center;">ESBEN JOHANNSEN Landsretssagfører Algade 1</p> <p>Roskilde Tlf. 13 og 400</p>	<p style="text-align: center;">B. SVARRE NIELSEN Landsretssagfører Skomagergade 8</p> <p>Roskilde Tlf. 732</p>
<p style="text-align: center;">CARL SKOU Landsretssagfører Hersegade 3</p> <p>Roskilde Tlf. 2300</p>	<p style="text-align: center;">SVEND T. BRUUN Landsretssagfører Kronprinsessegade 30</p> <p>København Tlf. C. 2561</p>
<p style="text-align: center;">CHR. HAUER Landsretssagfører Bredgade 45</p> <p>København Tlf. C. 4907 - 4407 - 12806</p>	<p style="text-align: center;">HANS A. JACOBSEN Landsretssagfører (Johan H. Clausen & Hans A. Jacobsen)</p> <p>Næstved Tlf. 713</p>
<p style="text-align: center;">C. LYSHOLM HANSEN Landsretssagfører Nytov 1</p> <p>Slagelse Tlf. 1250 (2 Lin.)</p>	<p style="text-align: center;">K. ØRUM JENSEN VIGGO KLEISBYS EFTF. Landsretssagfører Algade 65</p> <p>Aalborg Tlf. 4070—4090</p>

*Oversættelser
af enhver Art*

A. WERNER

Kgl. aut. Translatør i Tysk og Engelsk

Bondetinget 1 Roskilde · Tlf. 1462

**SPAREKASSEN FOR ROSKILDE BY
OG OMEGN**

TELEFON 3000

STIFTET 1833

POSTGIRO 8616

K. SCHALTZ
ROSKILDE KAFFE- OG THEHANDEL

Grundlagt 1889

Telefon 55

Eget Kafferisteri

HELMUTH SCHLEDERMANN
MURERMESTER

TELEFON 71

ROSKILDE

Køb Bøger her

Kontorartikler

Henry Schwenckes Boghandel

ALGADE 36 · TLF. 338 · ROSKILDE

H. P. NIELSEN

ISENKRAM

ROSKILDE

TELEFON 88

Fjordvilla

ROSKILDE

Harry Petersen

Telefon 151

er en Faktor, som den moderne Forretningsmand i mange
Tilfælde gør klogt i at benytte sig af i sin Reklame.

BENCKE'S REKLAMEBUREAU · KØBENHAVN Ø.

ØBRO 9072

DAMEHATTE

*Største og
eleganteste
Udvalg ...*

A. MELBY

KØBMAGERGADE 39

TLF. CENTRAL 5776 & 10.904

*Der kommer bedre Tider
efter disse, hvor vi igen kan til-
byde Dem de gode Kvaliteter:*

Herreekvipering

Drengetøj

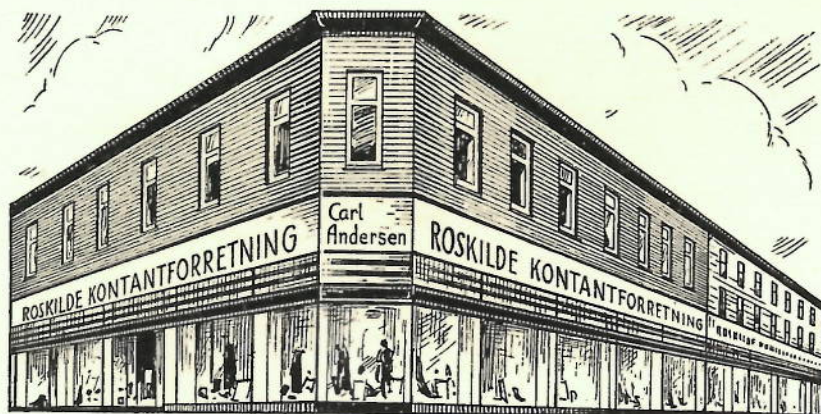
Skotøj

ANDR. JØRGENSEN'S EFTF.

HANS LARSEN ¹/₅

Skomagergade 32, Roskilde

Telefon 352

*Roskilde
Kontantforretning's*
CARL ANDERSEN'S EFTF.

Indhold:

In memoriam — vore Skolekammerater	Side 3
Red.: Kammerhedde W. Oxholm død	» 3
Lensgreve F. Ahlefeldt Laurvig (St. 90): Waldemar Oxholm	» 4
Teaterinspektør Holger Rørdam (St. 12): Suaviter in modo, fortiter in re	» 7
Rektor V. S. Lauritsen: Kammerherre W. Oxholm og Roskilde Kate- dralskole	» 10
Adjunkt Sv. Johannsen: Skolen under Besættelsen	» 11
Lektor A. Werner (St. 06): Lektor Ludvig Heuer	» 14
Journalist, Fru Lise Flindt-Nielsen (R. 33): Rasch Hansen er gaaet Fuldmægtig Jørgen Andersen-Rosendal (St. 27): Skolegaarden ukro- nede Dronning	» 16
Red.: Lensgreve Ahlefeldt Laurvig 75 Aar	» 17
Redaktør, cand. mag. Povl Engelstoft (St. 95): Aarets Jubilarer	» 19
Redaktør, cand. mag. Povl Engelstoft (St. 95): Mine to Rektorer ...	» 21
Teaterinspektør Holger Rørdam (St. 12): Overlærer Kr. Mikkelsen...	» 25
Lensgreve F. Ahlefeldt Laurvig (St. 90): Fra Firsernes Roskilde	» 28
Red.: En ny Digterinde	» 31
Aarets Dimittender	» 37
Kirkegaardsinspektør Hans Rønø (St. 22): Arthur Fang: Roskilde	» 38
Roskildenser-Samfundets Dagbog	» 39
Fuldmægtig Gehl-Madsen (St. 28): En Baaltale	» 42
Roskildenser-Samfundets Regnskab	» 47
»Kildekalk«	» 48
	» 50

★

Udgivet af Roskildenser-Samfundet.

Redaktør: Kirkegaardsinspektør Hans Rønø,
Graabrødrestræde 12, Roskilde.

Annonceekspedition: Direktør Erik Bencke,
Østerbrogade 5, København Ø.

Ekspedition: Forlagsboghandler Arnold Busck,
Købmagergade 49, København K.

ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN
45771